

Od odpowiedzialnych rybaków do smakoszy ryb i owoców morza

Raport roczny MSC 2015-16

Naszą wizją są tętniące życiem morza
i oceany oraz zdrowe ekosystemy morskie
zapewniające produkty rybne i owoce morza
dla obecnych oraz przyszłych pokoleń.

Słowo wstępne

„MSC promuje zrównoważone zasoby morskie i tym samym przyczynia się do globalnych wysiłków na rzecz zabezpieczenia żywności, zachowania oraz poszerzenia źródeł utrzymania gospodarstw domowych oraz zapewnienia zdrowych mórz i oceanów dla nas i dla przyszłych pokoleń.”

We wrześniu ubiegłego roku światowi liderzy formalnie przyjęli Program Zrównoważonego Rozwoju. Jego trzonem jest 17 globalnych celów, jakie wszystkie państwa mają osiągnąć do roku 2030. Obejmują one wyeliminowanie głodu i poprawę żywienia, promowanie godnej pracy i wzrostu ekonomicznego oraz ochronę życia w morzach i oceanach.

Promując zrównoważone podejście do mórz i oceanów, MSC przyczynia się do globalnych wysiłków na rzecz poprawy długofalowego zapewnienia żywności, utrzymania i wzmocnienia źródeł utrzymania oraz zapewnienia zdrowych mórz i oceanów dziś i dla przyszłych pokoleń. Kiedy przyglądamy się temu, co osiągnęło MSC, jest dla nas jasne, że nasza oparta na danych naukowych certyfikacja wraz z programem znakowania stanowią coraz bardziej skuteczną i praktyczną część rozwiązań.

Najnowszy raport „Wpływ Globalny MSC” pokazuje szczegółowo, jak istotną różnicę wprowadza certyfikacja MSC: poczynawszy od bogatszych i stabilniejszych zasobów ryb, poprzez minimalizowanie przyłowu i wpływu na siedliska zwierząt, aż do budowania efektywniejszego, opartego na danych naukowych zarządzania. Skala tych pozytywnych wyników rośnie wraz ze wzrostem liczby

rybołówstw zaangażowanych w program MSC. W latach 2015-2016 kolejne 38 grup rybackich uzyskało certyfikat. Obecnie 10% wolumenu światowych połowów dziko żyjących ryb i owoców morza posiada certyfikat zgodności z naszym rygorystycznym środowiskowym standardem dla zrównoważonego rybołówstwa, osiągając ponad 40% w północno-wschodnim Atlantyku i 83% w północno-wschodnim Pacyfiku.

Program MSC zapewnia mechanizm wykazywania najlepszych praktyk oraz prezentowania innowacji i zarządzania światowej klasy. Stymuluje również zmiany i udoskonalenia tam, gdzie są one potrzebne. Ale rzeczywista przemiana dokonuje się poprzez przywództwo i działania wielu partnerów: małych i wielkich rybołówstw doskonalących swoje działania na wodach, handlowców i przetwórców budujących zrównoważone i odpowiedzialne łańcuchy dostaw, marki i sprzedawców detalicznych będących pionierami w dziedzinie zobowiązań wobec rynku, naukowców zajmujących się morzami i oceanami oraz organizacji pozarządowych wnoszących swoją wiedzę i zaangażowanie, a także konsumentów wybierających ryby i owoce morza ze zrównoważonych połowów. W tegorocznym *Raporcie* masz okazję poznać niektórych z nich:

podczas naszej podróży śladem zrównoważonych ryb i owoców morza – od miejsca, gdzie są poławiane, aż do talerza, z którego są spożywane.

Choć mamy wiele powodów do świętowania, przed nami jeszcze wiele pracy. Dzisiaj budujemy fundamenty naszego nowego planu strategicznego, który zabierze nas z roku 2017 do roku 2020. W tym czasie wprowadzimy nowe narzędzia i metody, które zapewnią większą dostępność dla rybołówstwa małoskalowego oraz rybołówstwa w krajach rozwijających się. Będą one obejmować opracowanie formalnych ram dla rybołówstw „w okresie przejściowym” (ang. *in transition to MSC*, ITM) do certyfikacji MSC. Będziemy także pracować z naszymi partnerami, by ocenić, jaki jest najlepszy sposób zapewnienia faktu, że rybołówstwa i firmy w łańcuchu dostaw z certyfikatem MSC spełniają uznane międzynarodowe normy w zakresie stosunków pracy.

Jednocześnie pragniemy zapewnić, że certyfikacja nadal służyć będzie budowaniu wartości dla sektora przemysłu rybnego poprzez usprawnienie i uproszczenie procesu oceny MSC bez utraty jej rygoru i integralności. Nasz nowy plan zakłada również większy nacisk na budowanie świadomości konsumentów, rozumienie i stawianie

na pierwszym miejscu certyfikowanych ryb i owoców morza podlegających niezależnej ocenie.

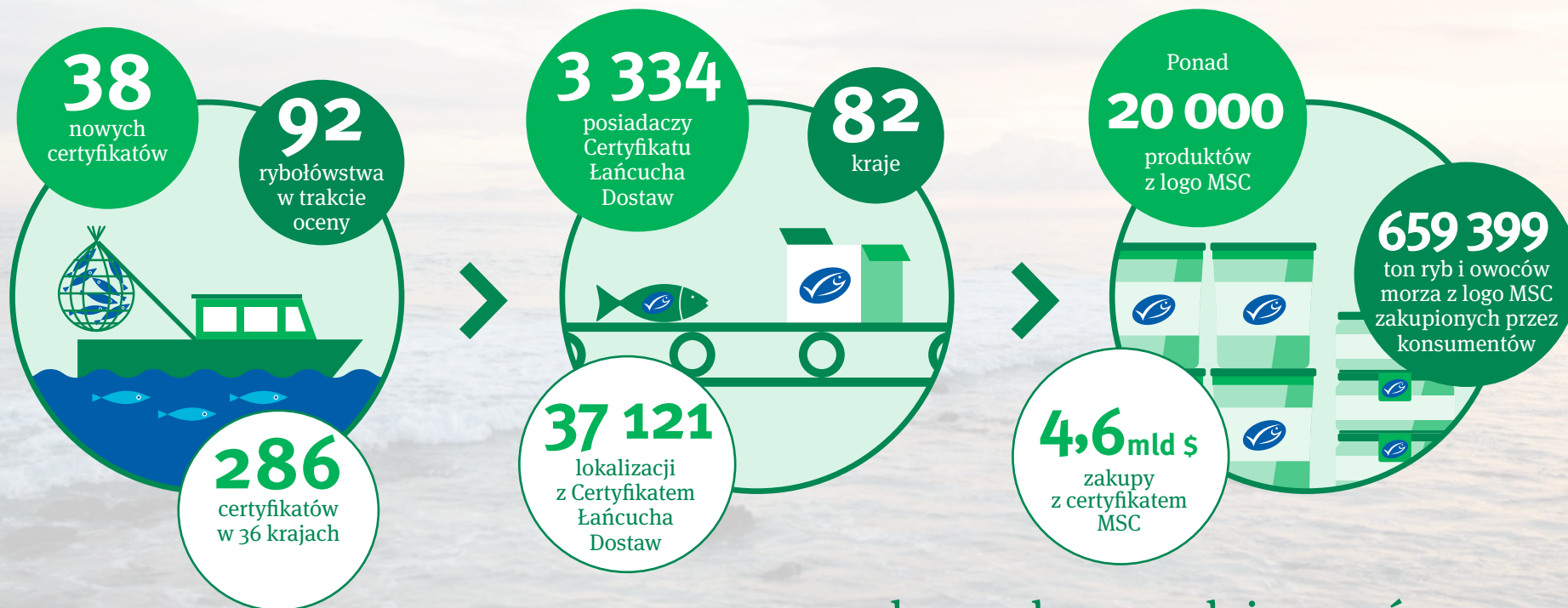
Nasz dotychczasowy postęp i sukces w przyszłości opiera się na ciężkiej pracy i zaangażowaniu wielu niezwykłych ludzi. Chcę złożyć podziękowania Zarządowi MSC, Radzie Interesariuszy i Komitetowi ds. Doradztwa Technicznego, którzy niezmiennie służą nam przywództwem i radą w naszych staraniach o zwiększenie naszego globalnego wpływu. Dziękuję również – wszystkim razem i każdemu z osobna – członkom Zespołu MSC na całym świecie oraz wszystkim naszym partnerom i sojusznikom, których poświęcenie i zaangażowanie jest motorem zmian, poczynawszy od Oceanu Arktycznego aż do zachodniego Pacyfiku. Chcę wreszcie wyrazić uznanie i podziękowania wobec naszych hojnych fundatorów i partnerów – darczyńców, którzy dzielą naszą wizję i których wsparcie czyni naszą pracę możliwą.

Rupert Howes, Chief Executive

W skrócie: 2015-16

Od odpowiedzialnych rybaków...

...do smakoszy ryb i owoców morza

Z morza na talerz

Ludzie potrzebują ryb. Potrzebujemy wartości odżywczych, których są źródłem, szans na polepszenie warunków życiowych, jakie nam dają. To od nich zależy los społeczności oraz ekosystemów, których są częścią.

Ludzie potrzebują ryb. Potrzebujemy wartości odżywczych, których są źródłem oraz szans na polepszenie warunków życiowych, jakie nam dają. To od nich zależy los społeczności oraz ekosystemów, których są częścią. Będziemy też potrzebować ryb w przyszłości. Nie jest to zasób niewyczerpany. To, czy będą również dostępne jutro, zależy od tego, co zrobimy dzisiaj.

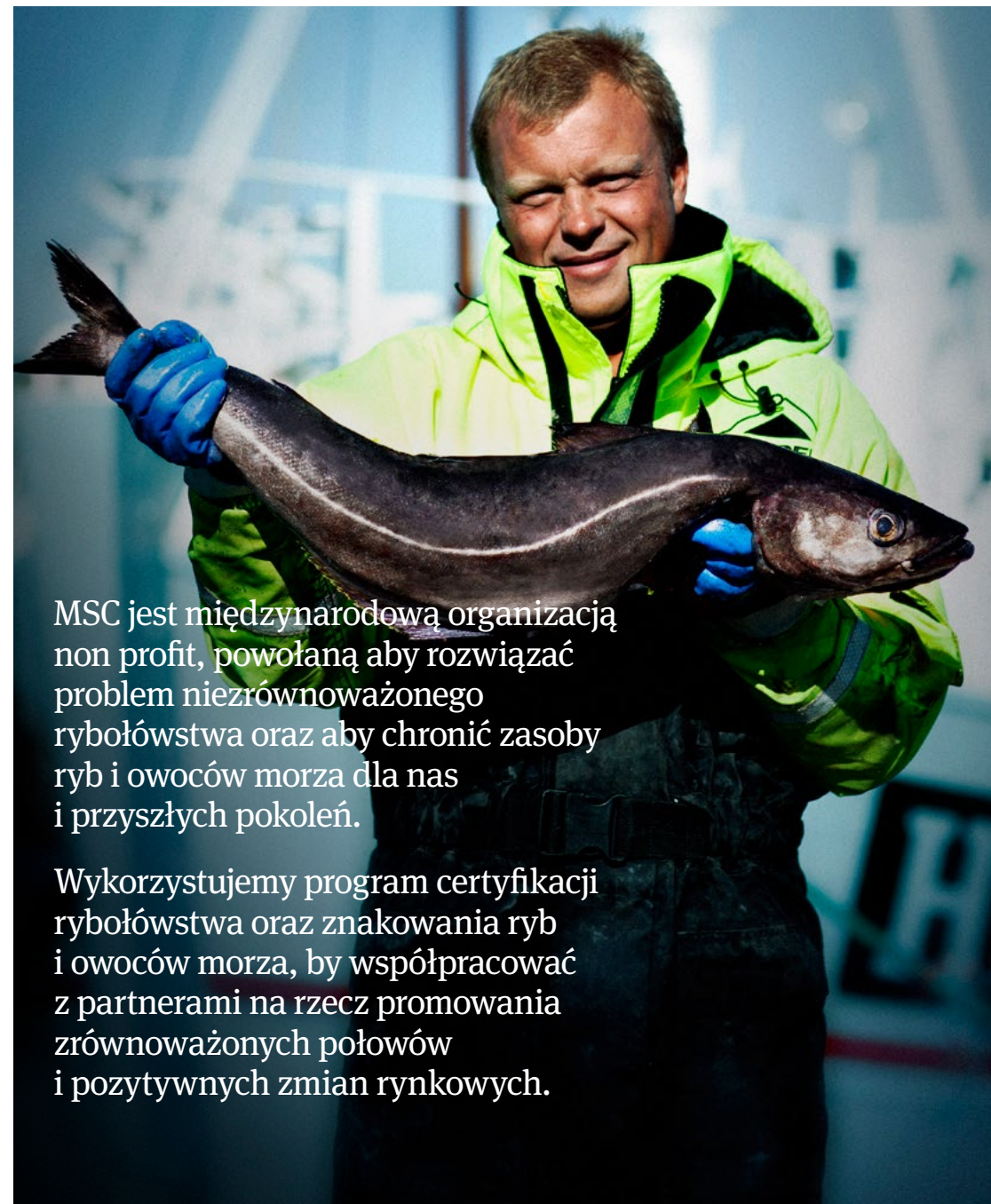
Zapewnienie bezpiecznej, zrównoważonej długofalowej przyszłości dla światowych zasobów ryb jest niezbędne. Dlatego powstało MSC i to ten cel motywuje nas do pracy. Niniejszy „Raport Roczny 2015-2016” pokazuje, jak wielki wkład miały w realizację tego celu starania i zaangażowanie naszych partnerów. Prezentuje on również niektóre kluczowe osiągnięcia z ubiegłego roku.

Historia, którą chcemy opowiedzieć w Raporcie, ma dwa poziomy. Zrównoważony rozwój to łańcuch, który łączy morza i oceany z naszymi talerzami. Każde ogniwo ma w nim swoje znaczenie i, jeżeli łańcuch ma wytrzymać,

musi być silne. Ryby są poławiane, licytowane, przetwarzane, znakowane, sprzedawane, kupowane i spożywane, a na każdym z etapów tej podróży pracują nasi eksperci, którzy wykorzystując całą swoją wiedzę wprowadzają pozytywne zmiany i nagradzają dobre praktyki.

To wszystko dzieje się dzięki ludziom. Rybakom, którzy dokładają starań, by łowić w sposób odpowiedzialny – od połowów tuńczyka na południowym Pacyfiku aż do połowów dorsza w Arktyce. Dzięki myślącym perspektywnie firmom – zdeterminowanym, by dostarczać identyfikowalne ryby i owoce morza pochodzące ze zrównoważonych połowów. A także smakoszom ryb i owoców morza, którzy wybierają te, które pochodzą ze zrównoważonych połowów i tym samym pokazują, że odpowiedzialny wybór jest ważny. Mimo, że MSC zapewnia mechanizm, faktyczną zmianę tworzy różnorodna społeczność prawdziwych ludzi pracujących razem.

W dalszej części poznasz niektórych z nich.

MSC jest międzynarodową organizacją non profit, powołaną aby rozwiązać problem niezrównoważonego rybołówstwa oraz aby chronić zasoby ryb i owoców morza dla nas i przyszłych pokoleń.

Wykorzystujemy program certyfikacji rybołówstwa oraz znakowania ryb i owoców morza, by współpracować z partnerami na rzecz promowania zrównoważonych połowów i pozytywnych zmian rynkowych.

20 lat odpowiedzialnego Kodeksu

W 2015 roku świętowaliśmy 20. rocznicę *Kodeksu odpowiedzialnego rybołówstwa* Organizacji Narodów Zjednoczonych ds. Wyżywienia i Rolnictwa (FAO). Kodeks, będący pierwszym globalnym, dobrowolnym porozumieniem dotyczącym najlepszych praktyk w zarządzaniu rybołówstwem, stał się fundamentem międzynarodowego podejścia do zasobów ryb i owoców morza, którego istotą jest zrównoważony rozwój.

MSC zostało powołane dwa lata po ratyfikacji Kodeksu FAO. To na nim opiera się Standard Rybołówstwa MSC i pomimo upływu lat, to ten dokument odgrywa kluczową rolę w naszym myśleniu. Kodeks ustanawia zasady, my zaś zapewniamy mechanizmy, które pomagają rybołówstwom wykazać, że ich działania są prowadzone odpowiedzialnie.

„To co zrobiliśmy w MSC,
to powiedzieliśmy:
»W taki sposób świat zgodził się
zarządzać rybołówstwem,
a teraz wprowadźmy to w życie«”!

Dr David Agnew,
Dyrektor ds. Nauki i Standardów MSC

Dr Agnew (z prawej) z rybakiem połowiącym małże w Ashtamudi w Indiach

Z morza na talerz, wprost na Twój smartfon

Jednym z naszych kluczowych działań jest edukowanie konsumentów i podnoszenie świadomości dotyczącej zrównoważonego rybołówstwa. Niezależnie od tego, czy delectują się wysmakowanym obiadem z ryb i owoców morza w ekskluzywnej restauracji, czy też kupują paluszki rybne na codzienną kolację dla dzieci, chcemy, by zrozumieli, dlaczego prowadzenie połowów w sposób zrównoważony jest ważne oraz w jaki sposób mogą je wspierać, wybierając niebieski znak MSC.

W marcu 2016 roku wspólnie z partnerami z całego świata przeprowadziliśmy kampanię podkreślającą wagę identyfikowalności w łańcuchu ocean-talerz oraz rolę, jaką w jej zapewnieniu odgrywa logo MSC. Kampania prowadzona była w kilku kanałach, w tym za pośrednictwem krótkiego filmu na YouTube wyjaśniającego (w czasie krótszym niż minutę), co oznacza ten znak. To krótkie video wyświetlono ponad milion razy w 12 językach, a przekaz był dalej rozwijany w artykułach w prasie – od *Huffington Post* po *Sydney Morning Herald*. Dzięki powiększeniu globalnego rynku zapewniamy więcej możliwości nagradzania odpowiedzialnych rybołówstw przez konsumentów i partnerów.

„Możesz wybrać rybę złowioną
w sposób odpowiedzialny,
dobry dla środowiska.
Taki, dzięki któremu możesz
prześledzić pochodzenie ryby
aż od zrównoważonego źródła.
Wybieraj ryby i owoce morza
z niebieskim znakiem MSC.”

Trzymamy dobry kurs

„Zrównoważone rybołówstwo to podstawa. Chcę również jutro być rybakiem, a potem przekazać rybactwo kolejnym pokoleniom. To podstawa naszego utrzymania, dlatego poławianie właściwej ilości ryb jest bardzo ważne.”

Ólafur Óskarsson, kapitan łodzi Johanna Gísladóttir
należącej do floty poławiającej dorsza i molwę
z certyfikatem MSC

Dążenie do zdrowych mórz i oceanów oraz zrównoważonego rybołówstwa stale nabiera tempa. Dziś więcej rybołówstw niż kiedykolwiek angażuje się w program MSC, a gdy jest to konieczne, wprowadza udoskonalenia chroniące nasze oceany.

W tym roku byliśmy świadkami wielu usprawnień, dokonywanych na każdym z etapów podróży ryb z morza na talerz. Opierając się na dotychczasowych osiągnięciach, szczególnie ponownej certyfikacji części łowisk, z energią przystępowaliśmy również do nowych działań. Jednocześnie wraz z kontynuacją wsparcia w certyfikacji

dużych rybołówstw – od pacyficznego tuńczyka do nowofundlandzkiego dorsza – zwiększyliśmy nasze starania, by program był dostępny dla rybołówstw małoskalowych oraz dla rybołówstw z krajów rozwijających się. Te działania mają istotny wpływ na zabezpieczenie źródła egzystencji społeczności zależnych od rybołówstwa oraz zapewnienie trwałości kluczowego źródła białka zwierzęcego dla ludzi na całym świecie.

10%

wszystkich światowych
połowów posiada
certyfikat MSC*

286

certyfikatów
w 36 krajach

38

nowych certyfikatów
w okresie 2015-2016
oraz 92 rybołówstwa
w trakcie oceny

6%

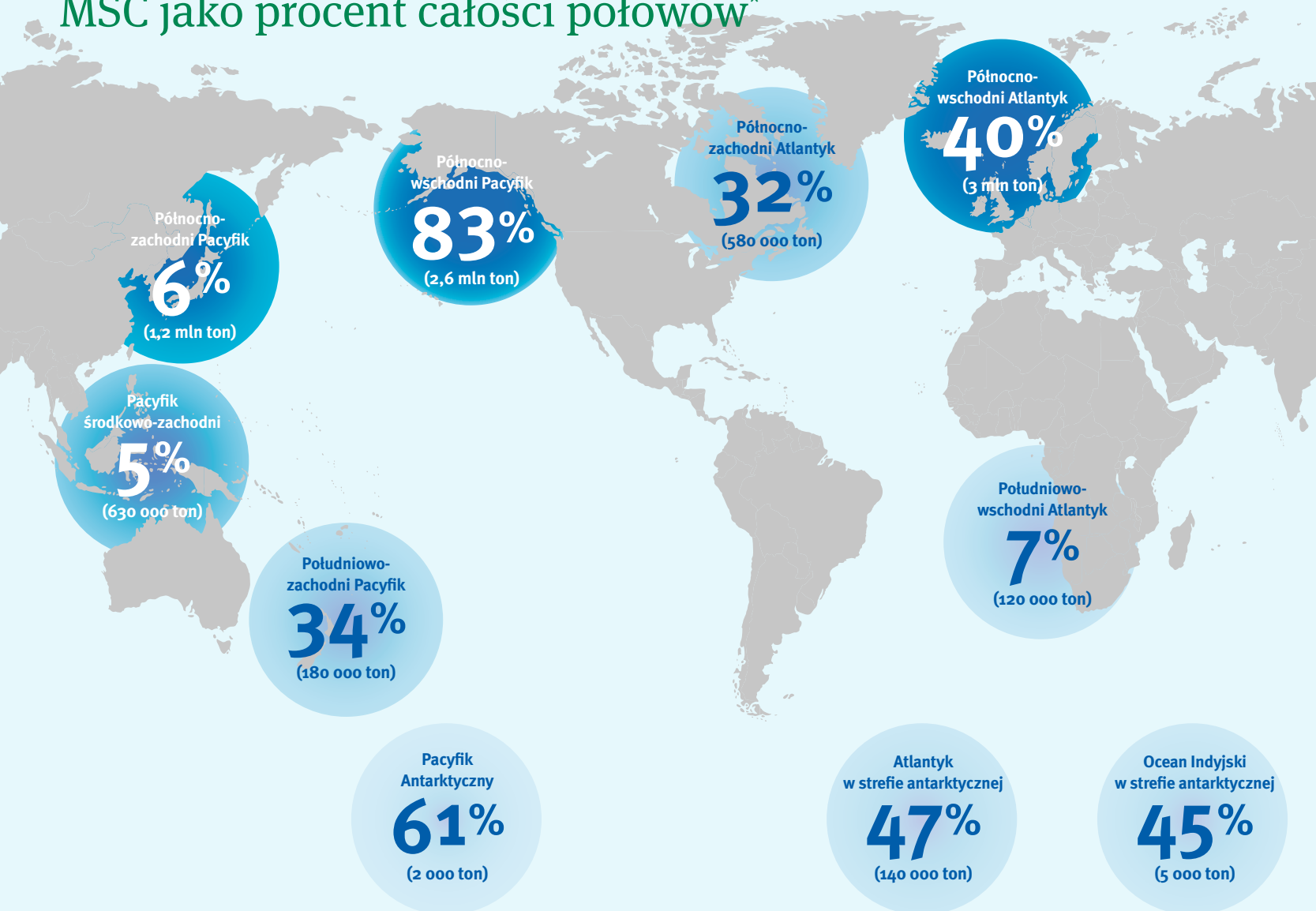
wzrostu wielkości
połowów z certyfikatem
MSC od marca 2015

9,3 milionów

ton ryb i owoców morza
z certyfikatem MSC

Pierwsza dziesiątka obszarów połowowych z certyfikatem MSC jako procent całości połowów*

Pierwsza piątka certyfikowanych grup gatunków**

Małże

64%

Dorsze, morszczuki i plamiaki

55%

Homary i langusty

46%

Kryl i skorupiaki planktonowe

43%

Łososiowate, stynki

38%

* Połowy z certyfikatem MSC w ramach Głównych Obszarów Połowowych Organizacji ds. Wyżywienia i Rolnictwa (FAO) ONZ na tle całości połowów (FAO 2014)

** Połów z certyfikatem MSC w odniesieniu do ilości połowów grupy gatunkowej zgodnie z Międzynarodowym Standardem Klasyfikacji Statystycznej Zwierząt i Roślin Wodnych (*International Standard Statistical Classification of Aquatic Animals and Plants*, ISSCAAP) FAO

Wpływ globalny

„Certyfikowane rybołówstwa wypracowują innowacyjne, oparte na badaniach naukowych rozwiązania dla wyzwań zrównoważonego zarządzania. Ich zaangażowanie w zrównoważony rozwój wprowadza rzeczywistą i trwałą zmianę na rzecz kondycji światowych zasobów ryb oraz ekosystemów morskich.”

Dr David Agnew, Dyrektor ds. Nauki i Standardów MSC

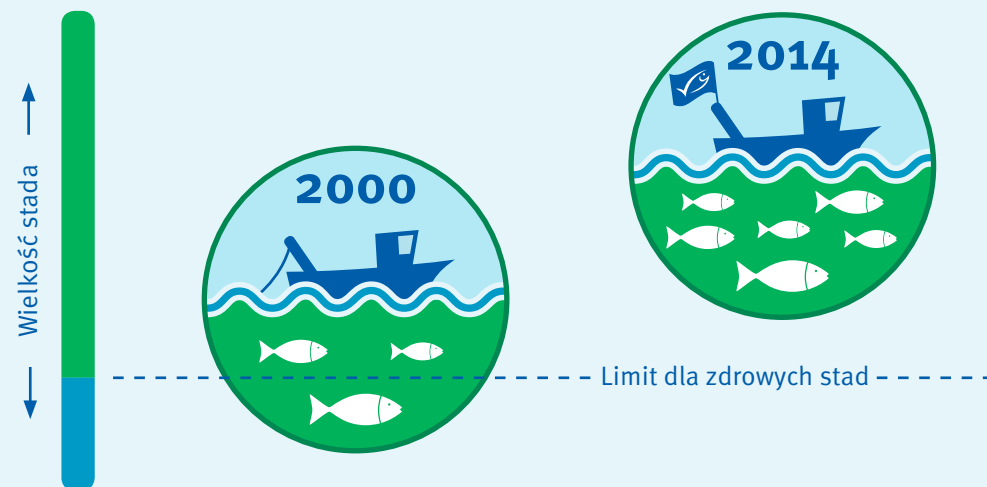
Na całym świecie rybołówstwa z certyfikatem MSC działają zgodnie z najwyższymi standardami, przyczyniając się do pozytywnych zmian. Większe zyski, zrównoważone zbory, redukcja przyłowu i śmiertelności ptaków morskich – to tylko niektóre z efektów programu MSC zaprezentowanych w naszym *Raporcie Wpływ Globalny MSC 2016*. Zawiera on jakościową analizę postępu, jaki osiągnęły zrównoważone rybołówstwa na całym świecie w ciągu ostatnich pięciu lat.

Raport pokazuje, jak ciężka praca, innowacyjność oraz inwestycje potrzebne do zdobycia i utrzymania certyfikatu MSC faktycznie poprawiają stan naszych mórz i oceanów: od promowania bardziej selektywnych połowów, aż do pogłębienia naukowego zrozumienia ekosystemów morskich.

Rezultatem tych wysiłków jest poprawa kondycji zasobów ryb z certyfikatem MSC. Czternastoletnie dane z badań w północnej Europie pokazują, że rybołówstwa z certyfikatem MSC obecnie operują na coraz bogatszych zasobach ryb i na bardziej zrównoważonym poziomie, niż miało to miejsce przed certyfikacją. I odwrotnie: niecertyfikowane stada w Europie wykazują znacznie większe wahania w zakresie biomasy oraz nakładu połowowego, przy średnim nakładzie połowowym na poziomie zbyt wysokim, by utrzymać produktywny zasoby ryb.

Inne badania wskazują podobnie. Analiza opublikowana w wydawanym przez Elsevier czasopiśmie *Fisheries Research*, poświęcona mechanizmom ekonomicznym południowo-afrykańskiego rybołówstwa morskiczka,

W północnej Europie stada z certyfikatem MSC są bardziej zasobne, niż były przed certyfikacją

również wykazała pozytywny wpływ certyfikacji. Zgodnie z konkluzją, powrót do modelu bez certyfikacji w okresie pięciu lat spowodowałby utratę wartości na poziomie 37,6% i zagroził od pięciu do dwunastu tysiącom miejsc pracy.

W ciągu ostatnich pięciu lat rybołówstwa wdrożyły setki udoskonaleń jako warunek certyfikacji. Od nowych badań poprawiających istniejące dane dotyczące populacji homara w Kanale La Manche, przez ochronę ptaków morskich na Oceanie Południowym oraz inicjatywy na rzecz zmniejszenia problemu sieci-widm. MSC było i jest motorem pozytywnej zmiany.

94%

w tylu przypadkach certyfikowanych rybołówstw wymagane jest wdrożenie co najmniej jednego usprawnienia dla utrzymania certyfikacji

876

usprawnień zostało wdrożonych przez 281 rybołówstw, a jeszcze więcej jest w trakcie wypracowywania

Kanał La Manche

Rybołówstwo: homary poławiane w rejonie Półwyspu Normandzkiego i wyspy Jersey

Cele: większe homary oraz większa liczba osobników reprodukujących się w dłuższym okresie. Wdrożenie jasnych wskaźników na wypadek obniżania liczebności stad

Działania: poprawa danych dotyczących rybołówstwa w celu ustanowienia skutecznej kontroli

Rezultaty: wzrastająca zasobność stad, postęp znacznie przewyższający założony poziom

„Zawsze staraliśmy się poławiać właściwie, ale certyfikacja MSC pozwoliła nam skoordynować i sformalizować naszą strategię połowową.”

Eric Leguelinel, Współprzewodniczący Komisji ds. Skorupiaków, Dolna Normandia

„W ostatnich latach nastąpił dynamiczny spadek śmiertelności ptaków morskich w rybołówstwie antarktycznym. Certyfikacja MSC nagradza usprawnienia, które wdrożyliśmy na rzecz zmniejszenia przyłowu ptaków morskich, by spełnić wymogi najlepszych praktyk.”

Jean-Pierre Kinoo, Prezes SARPC

Ocean Południowy

Rybołówstwo: SARPC (*Syndicat des Armements Réunionnais de Palangriers Congélateurs*) – połowy antara patagońskiego na Wyspach Kerguelena na południowym Oceanie Indyjskim

Cele: obniżenie śmiertelności ptaków morskich, przede wszystkim petrela szarego, powodowanej przez rybołówstwo z użyciem dennych zestawów sznurów haczykowych (ang. *longline*)

Działania: zwiększenie wagi sznurów, by szybciej tonęły; korzystanie z mniej widocznych białych lin; udoskonalenie lin płoszących w celu zniechęcenia ptaków do nurkowania; wykorzystanie bariery chroniącej przed ptakami w punkcie wyciągania; zawieszenie połowów w okresie lęgowym

Rezultaty: znaczne obniżenie śmiertelności – w roku 2014-2015 zgłoszono śmierć jedynie trzech osobników; aktualnie populacja ptaków nie jest zagrożona

Ponowna certyfikacja: wieloletnia strategia

„Kiedy zbliżało się zakończenie okresu ważności naszego pięcioletniego certyfikatu, było dla nas oczywiste, że będziemy się ubiegać o ponowną certyfikację. Konsumenci w wielu krajach są świadomi roli znakowania ekologicznego i certyfikat MSC jest dla nas ważnym narzędziem.”

Kjell Ingebrigtsen, Przewodniczący Norweskiego Stowarzyszenia Rybaków

Norwegia wskazuje drogę

Każde nowo certyfikowane rybołówstwo to nadzieja na przyszłość, ale to ponowna certyfikacja pokazuje długoterminowy postęp. Połowy morskich dorszy w Południowej Afryce i kryla w Arktyce to dwa największe rybołówstwa, które zostały ponownie certyfikowane w 2015 roku. Obok nich są norweskie połowy dorsza i płamiaka w północno-wschodniej Arktyce. To największe tego typu rybołówstwo na świecie, będące zarówno kluczowym motorem gospodarki regionalnej (przemysł rybny przynosi 7 mld USD rocznie norweskiemu PKB, obejmuje również 50 tysięcy miejsc pracy), jak i symbolem dziedzictwa kulturowego Norwegii. Produkty rybołówstwa sprzedawane są na całym świecie, co stanowi świadectwo znakomitego zarządzania zasobami.

Działania ku zrównoważonemu rybołówstwu to nieustająca podróż. Mimo wielu lat skutecznego zarządzania, organizacje rybackie w północno-wschodniej Arktyce zobowiązały się do podjęcia nowych środków na rzecz wzmocnienia zrównoważonego podejścia, w szczególności w zakresie redukcji przyłowu. Flota będzie również odgrywać istotną rolę we wspieraniu ochrony dna morskiego na Morzu Barentsa. Stanie się tak dzięki wykorzystaniu rozmaitych środków, w tym zamrożeniu śladu trawowego na historycznie dotkniętych terenach oraz daleko idącemu zaangażowaniu w unikanie wpływu na wrażliwe siedliska.

Podniesienie kwot połowowych na Alasce

W 2015 roku dokonaliśmy jeszcze jednego milowego kroku w zimnych wodach północnych. Było to możliwe dzięki ponownej certyfikacji połowów mintaja na Alasce, największego rybołówstwa w Stanach Zjednoczonych i największego zrównoważonego rybołówstwa na świecie. Jest to jedno z dziesięciu rybołówstw, które jako jedyne trzykrotnie otrzymały certyfikat zgodności ze standardem MSC.

To niezwykle osiągnięcie, które pokazuje, jak ochrona przyrody wspiera długoterminową produktywność. Rybołówstwo to uzyskało jeden z najwyższych wyników w programie MSC, przy połowach rocznych na poziomie ponad miliona ton. W 2015 roku kwoty połowowe zostały podniesione, ale wciąż pozostają w ramach poziomu bezpiecznych połowów.

Liderzy certyfikowanych połowów

W latach 2015-16 stale poszerzaliśmy nasz zasięg i dostrzeżliśmy znaczących – i różnorodnych – liderów

Od Hiszpanii...

Cechy rybactwa w Asturii od wieków połowią ośmiornice. Ich rzemiosło niewiele zmieniło się na przestrzeni lat. Obecnie, po miesiącach ciężkiej pracy, odniosły one sukces pokazując, w jaki sposób utrzymują zdrowe zasoby ryb i minimalizują wpływ na środowisko, zyskując prawo do posługiwania się logo MSC.

„Jesteśmy niezmiernie zadowoleni, że możemy być pierwszą organizacją rybacką poławiającą ośmiornice w sposób uznany za zrównoważony”

**Adolfo García Méndez,
główny szypier, Puerto de Vega**

...do Chin

Na Pacyfiku mamy zupełnie inny rodzaj lidera. China Southern Fishing (Shenzhen) Co Ltd. zostało pierwszym chińskim rybołówstwem poławiającym tuńczyka za pomocą sznurów haczykowych – i drugim na świecie – które uzyskało certyfikat MSC.

Współpracujemy z chińskim przemysłem rybnym, by upowszechnić przekaz o zrównoważonych połowach ryb i owoców morza w tym najbardziej zaludnionym kraju świata. Zdrowe środowisko jest z pewnością częścią wizji przyszłości Chin i pionierskie firmy, takie jak CSFC, stanowią istotną zachętę.

„Będziemy dalej wspierać działania na rzecz zrównoważonych połowów również w pozostałych częściach Chin, aby włączyły się w naszą podróż.”

Samuel Chou, Prezes CSFC

Duma narodowa

„Prowincja Nowej Fundlandii i Labradoru jest zaangażowana we wspieranie certyfikacji zrównoważonego rozwoju dla lokalnych stad dorsza oraz innych ryb i owoców morza. Certyfikacja jest dla nas istotna w działaniach na rzecz zapewnienia długofalowej żywotności poławianych gatunków, zdrowia naszych oceanów oraz zapewnienia źródła utrzymania w społecznościach wiejskich w przyszłości.”

Czcigodny Steve Crocker, Minister Rybołówstwa, Leśnictwa i Produkcji Rolnej, Rząd Nowej Fundlandii i Labradoru

Przez dziesięciolecia rybołówstwo dorszowe w Kanadzie było symbolem obfitości, aż do chwili, kiedy załamanie liczebności stad w latach dziewięćdziesiątych doprowadziło do zamknięcia rybołówstwa i katastrofalnych efektów utraty pracy w społecznościach rybackich.

Ta katastrofa była impulsem do utworzenia MSC i chociaż niektóre stada ciągle jeszcze muszą się odbudować, jedna z grup rybackich poławiających dorsza w południowej Nowej Fundlandii dokonała zasadniczego przełomu. W 2011 roku rybołówstwo dorszowe w rejonie połowowym 3Ps u wybrzeży Nowej Fundlandii rozpoczęło ekstensywny projekt

udoskonalenia rybołówstwa (ang. *fishery improvement project*, FIP) – przy udziale przemysłu, rządu i organizacji pozarządowych. Trzy lata później rezultaty były tak obiecujące, że rybołówstwo przystąpiło do oceny w ramach ubiegania się o certyfikat MSC, który uzyskało w marcu 2016 roku.

Drugi projekt udoskonalenia rybołówstwa, obejmujący północne stada dorsza w Kanadzie, jest obecnie w toku i pierwsze wyniki są pozytywne. Jeśli dotychczasowe zaangażowanie i współpraca zostaną utrzymane, jest nadzieja, że stado dorsza w rejonie 3Ps nie będzie jedynym kanadyjskim stadem dorszowym, które się odbudowuje.

Świeże perspektywy

Nasza aktywność dotyczy nie tylko oceanów. Rybactwo na kanadyjskim jeziorze Waterhen, jako pierwsze połowy słodkowodne na zachodniej półkuli, dzięki skutecznemu zarządzaniu populacjami sandacza i szczupaka uzyskało niedawno certyfikat MSC.

Szersza współpraca

„Certyfikacja połowów makreli MINSA pokazuje, co można osiągnąć, kiedy rybacy i administracja rządowa współpracują ponad międzynarodowymi granicami.”

Claire Pescod, Menadżer ds. Kontaktów z Rybołówstwem, Wielka Brytania i Irlandia

„Wojna makrelowa” była przedmiotem dyskusji w europejskim rybołówstwie przez ostatnie sześć lat, więc kiedy Północna Koalicja Zrównoważonych Połowów Makreli (*Mackerel Industry Northern Sustainability Alliance*, MINSA) uzyskała certyfikat w maju 2016 roku, był to znaczący punkt zwrotny.

W 2012 roku wszystkie certyfikaty makreli zostały zawieszone. Zawieszenie było wynikiem zwiększenia połowów, przekraczających poziom wskazany przez doradztwo naukowe po tym, gdy makrela zwiększyła zasięg występowania w wodach północnych. Konsekwencją było zerwanie międzynarodowych porozumień dotyczących zarządzania zasobami.

Od tego czasu rybacy i administracja rybacka pracowali nad zakończeniem sporu.

MINSA przyjęła, jak to nazwał jej koordynator Ian Gatt, „prawdziwie bezprecedensowe podejście partnerskie”, by ponownie postawić na nogi rybołówstwo makrelowe na północno-wschodnim Atlantyku. W działania zostało włączone ponad 700 łodzi z 11 krajów*, od małych przybrzeżnych kutrów do oceanicznych trawlerów pelagicznych. Wszystkie wspierają zrównoważony rozwój w ramach programu MSC. MINSA zobowiązała się również do dalszego doskonalenia zarządzania rybołówstwem w sposób zgodny ze szczegółowym planem działań.

* Szkocja, Angia, Irlandia Północna, Norwegia, Szwecja, Holandia, Dania, Niemcy, Francja, Irlandia, Litwa

MINSA:

700
+ łodzi

11
w krajach

Międzynarodowe trio

MINSA nie jest jedynym europejskim partnerstwem, jakie się zawiązało. Rybacy z Danii, Holandii i Niemiec również połączyli siły, by ubiegać się o certyfikat swoich połowów krewetek (łac. *crangon crangon*).

Oznacza to, że 80% połowów krewetek jest w trakcie oceny, co w sumie stanowi 95% rocznych wyładunków krewetek z Morza Północnego.

„Wysyłamy istotny sygnał do firm w łańcuchu dostaw oraz konsumentów ryb, że organizacje rybackie działają odpowiedzialnie.”

Hans Nieuwenhuis, Dyrektor Programu MSC na Belgii i Holandii

Tuńczyk: światowe dobro

„Nadszedł czas, abyśmy wzięli odpowiedzialność za zasoby tuńczyka. To ważne dla przyszłych pokoleń, dla naszych mieszkańców i ważne dla rozwoju ekonomicznego.”

Mattlan Zachalan, były Minister ds. Zasobów i Rozwoju, Wyspy Marshalla

Postęp na Pacyfiku

Osiem krajów wyspiarskich na Oceanie Spokojnym, znanych jako Strony Porozumienia z Nauru (czy też kraje PNA), kontrolują ocean o powierzchni 40% większej niż obszar Europy. Znajduje się tam 40% światowych zasobów tuńczyka. Trudno przecenić wagę zrównoważonego zarządzania tymi stadami, zarówno dla światowych zasobów żywności, jak i gospodarki samych krajów wyspiarskich.

Połowy tuńczyka bonito w krajach PNA otrzymały certyfikat MSC w 2011 roku. To certyfikowane rybołówstwo poławia „swobodnie pływające” (ang. *free-swimming*) stada tuńczyka za pomocą okrężnic, nie używając urządzeń zwabiających (*Fish Aggregating Device*, FAD). W roku 2016 certyfikat otrzymały również połowy tuńczyka żółtopłetwego realizowane w krajach PNA. Rybołówstwo to poławia około 140 000 ton rocznie, co stanowi połowę całociowych połowów tuńczyka żółtopłetwego na wodach PNA.

Jest to nie tylko dobra wiadomość pod względem ochrony przyrody, ale również zobowiązanie napędzające starania PNA o większy udział w swoich własnych zasobach. Po latach, w których większość ekonomicznych korzyści z połowów tuńczyka wędrowała za granicę, kraje PNA ustanowiły własną światową markę dla zrównoważonych połowów tuńczyka: Pacifical. Pacifical rozwija branżę przetwórstwa z certyfikatem MSC w krajach PNA i ustanawia bezpośrednie relacje z detalistami i konsumentami.

Wraz ze zwiększeniem liczby firm oznaczonych Certyfikatem Łańcucha Dostaw, w sprzedaży pojawiać się będzie coraz więcej produktów z tuńczyka z certyfikatem MSC. Dzięki temu przyszłość mieszkańców krajów PNA będzie bezpieczna i zrównoważona.

Światowe połowy
1950:

<0.6
mln ton*

Światowe połowy
Obecnie:

>6
mln ton*

Certyfikat MSC:

16%
całości połowów*

Światowe stada:

48% zdrowe
13% umiarkowane
39% przetowione**

*UN FAO 2014

**ISSF 2016

Firma Walker liderem w Australii

Rodzinna firma Walker Seafoods odniosła sukces jako pierwsze przedsiębiorstwo rybackie w Australii, które otrzymało certyfikat MSC dla połowów tuńczyka. Od tego czasu systematycznie wzrastają możliwości eksportowe firmy, a produkowany przez nią tuńczyk po raz pierwszy sprzedawany jest w supermarketach w Szwajcarii. Nie byłoby to możliwe bez znaku MSC.

Lokalizacja: Sunshine Coast, Queensland

Rybołówstwo: połowy miecznika i tuńczyka ze stada wschodniego

Flota: 4 jednostki

Pracownicy: 6 szyprów, 33 członków załogi

Gatunki z certyfikatem MSC: tuńczyk żółtopłetwy, tuńczyk biały, miecznik

Rynki: Australia, Japonia, Ameryka, Europa

„Zawsze wiedzieliśmy, że poławiamy w sposób zrównoważony, ale teraz jesteśmy w stanie tego dowieść. Certyfikat MSC daje nam możliwość zaistnienia na wielu różnych rynkach.”

Heidi Walker, Walker Seafoods

„Przyjęcie wskaźników kontroli połowów jest przełomowym momentem w odpowiedzialnym zarządzaniu światowymi połowami tuńczyka.”

Martin Purves, Dyrektor Zarządzający IPNLF

Punkt zwrotny w kontroli połowów IOTC

W maju 2016 roku Komisja ds. Tuńczyka na Oceanie Indyjskim (IOTC) podjęła przełomową decyzję o przyjęciu zasad kontroli połowów tuńczyka bonito, mających zapobiegać spadkowi obecnie licznych stad.

Propozycja takiego działania wyszła z Malediwów, pierwszego kraju w rejonie, który otrzymał certyfikat MSC dla swoich połowów haczykowych tuńczyka. Ta certyfikacja dowiodła wzrastającego poparcia dla zrównoważonej przyszłości tuńczyka, zarówno w krajach prowadzących połowy przybrzeżne, jak i dalekomorskie. Międzynarodowa Fundacja na rzecz

Połowów Haczykowych (*International Pole & Line Foundation*, IPNLF) odegrała wiodącą i kluczową rolę w budowaniu poparcia dla propozycji rządu Malediwów. Ponadto inne organizacje, w tym: rybacy, przedstawiciele przemysłu, sprzedawcy, marki oraz organizacje pozarządowe, uczestniczyli w wielomiesięcznych dyskusjach. Taka współpraca jest kluczowa dla możliwości osiągnięcia porozumień o bardzo szerokim zasięgu.

W tej chwili celem IOTC są działania na rzecz odbudowania przetłowionych stad tuńczyka żółtopłetwego.

Dostęp dla wszystkich rybaków

„Certyfikacja MSC to cel długofalowy, ale sam schemat MSC pomaga w projekcie udoskonalenia naszego rybołówstwa. Pomógł nam zidentyfikować główne problemy i luki informacyjne, stworzyć jasny plan działań oraz śledzić i raportować nasze postępy.”

Elizabeth Mueni, Naczelnik ds. Rybołówstwa, Krajowy Departament Rybołówstwa, Kenia

Rybołówstwo małoskalowe oraz z krajów rozwijających się jest niezbędne dla bezpieczeństwa zapewnienia żywności, środków utrzymania i rozwoju gospodarczego. Dlatego kluczowe jest, aby było zarządzane w sposób zrównoważony. Niestety w wielu krajach brakuje zasobów, danych i systemów zarządzania, które są wymagane dla uzyskania certyfikatu MSC i czerpania korzyści z rosnącego rynku zrównoważonych ryb i owoców morza.

MSC podejmuje starania na rzecz zwiększenia dostępności programu dla większej liczby rybołówstw. Wypracowaliśmy zestaw narzędzi, możliwości finansowania oraz inicjatyw szkoleniowych, których celem jest pomoc rybołówstwom małoskalowym oraz z krajów rozwijających się w wykonaniu pierwszych kroków na drodze do usprawnień w zakresie ochrony środowiska. Ustanowienie nowego programu „w okresie przejściowym” do certyfikacji MSC (ITM) ma na celu budowanie na dotychczasowych narzędziach. Uczestniczące

w nim rybołówstwa będą zobowiązane poddać się audytom weryfikującym osiągnięcie minimalnego wymaganego poziomu efektywności, wdrażanie spójnych i mierzalnych usprawnień i podążanie zgodnie z harmonogramem po to, by przystąpić do pełnej oceny MSC.

Wrasta zainteresowanie Projektami Udoskonalenia Rybołówstwa (ang. *Fishery Improvement Projects*, FIP), skupiającymi wysiłki wielu interesariuszy na rzecz środowiskowych wyzwań w rybołówstwie. Jakkolwiek MSC nie wdraża FIP, ale zapewnia wiele zasobów, które je wspierają, w tym doradztwo w wypracowaniu Planów Działania FIP czy też program szkoleniowy Budowania Zdolności MSC. Współpracujemy z licznymi partnerami, którzy prowadzą FIP, by zapewnić, że dają największe szanse uzyskania przez organizacje rybackie certyfikatu zrównoważonego rybołówstwa oraz możliwości przystąpienia do programu „w okresie przejściowym” w celu certyfikacji MSC.

Światowy Fundusz na rzecz Zrównoważonego Rybołówstwa

W lipcu 2015 uruchomiliśmy Światowy Fundusz na rzecz Zrównoważonego Rybołówstwa (GFSF), którego celem jest ułatwienie dostępu do programu MSC. Kapitał Funduszu wynosi 400 000 funtów i jest przyznany na okres dwóch lat. Fundusz umożliwia rybołówstwom małoskalowym oraz w krajach rozwijających się uzyskanie początkowego finansowania na wsparcie badań naukowych, pozyskiwanie wiedzy oraz na projekty budowania potencjału. Do Funduszu w roku 2015-2016 zgłoszono 33 wnioski, zaś sześć zostało wybranych do finansowania.

Beneficjenci wsparcia finansowego GFSF:

Madagaskar (na zdjęciu) – połowy ośmiornice (Blue Ventures)

Chile – krab błotny (Anchud Mudcrab Productivity Committee)

Chiny – połowy małż w Manili (WWF Japonia)

Indonezja – połowy tuńczyka (Masyarakat Dan Perikanan Indonesia Foundation)

Surinam – połowy wielogatunkowe (WWF Gujana)

Indonezja, Wietnam – połowy krabów i małż (WWF Program Trójkąta Koralowego)

Kraje rozwijające się: 2015-16

21

certyfikatów

15

w trakcie oceny

9%

rybołówstw w programie MSC

Projekt Medfish

Morze Śródziemne to nie tylko atrakcja dla milionów turystów, ale również dom dla zadziwiająco bogatej liczby organizmów morskich. Rybołówstwo, często małoskalowe, jest kluczowe dla lokalnej gospodarki i śródziemnomorskiego stylu życia.

Utrzymanie ponad 10 tysięcy francuskich i hiszpańskich rybaków zależy od połowów na Morzu Śródziemnym. Jednak, jak wynika z niewielkich dostępnych danych, 88% stad na Morzu Śródziemnym, z tych które zostały poddane ocenie, jest przełowionych. Stwarza to realne zagrożenie dla przyszłości wielu społeczności zależących od tych stad, jak również dla ekosystemów morskich.

We wrześniu 2015 roku MSC zawiązało partnerstwo z WWF, którego celem jest zmapowanie 100 grup rybackich we Francji i Hiszpanii. Czternaście rybołówstw zostanie poddanych wstępnej ocenie pod kątem kryteriów zrównoważonego rybołówstwa MSC. Następnie wypracowane zostaną plany działania, których celem będzie uporanie się ze słabymi punktami oraz pomoc rybołówstwom w niezbędnych usprawnieniach.

Dla części z tych rybołówstw projekt ten może być okazją przystąpienia do procesu pełnej oceny w celu uzyskania certyfikatu MSC. Inne będą miały jasny plan, który pomoże im w podejmowaniu działań na rzecz zrównoważonych połowów w przyszłości.

Inne projekty zwiększające dostępność na świecie

Projekt Rybołówstwa Przybrzeżnego: Anglia – w partnerstwie z Seafish zostało zmapowanych i wstępnie ocenionych 450 organizacji rybackich, które uzyskały zindywidualizowane recenzje dotyczące zrównoważonego podejścia dla angielskiego sektora rybołówstwa przybrzeżnego.

Zachodnia Australia (WA): Rząd stanowy przekazał 14,5 miliona dolarów australijskich, by umożliwić 50 rybołówstwom w Australii Zachodniej ocenę MSC, stawiając sobie za cel uzyskanie zgodności ze Standardem MSC wszystkich organizacji rybackich w Zachodniej Australii w okresie najbliższych 20 lat.

Wstępna ocena grupowa: W Japonii, w prefekturze Miyagi, dokonano grupowej oceny sześciu organizacji rybackich, a do marca 2017 roku zostaną wdrożone inne procesy oceny w kolejnych regionach.

Prowincja Dongshan: Chiny rozpoczęły realizację pierwszego regionalnego planu na rzecz zrównoważonego podejścia w jednym z najważniejszych obszarów połowowych, produkującym rocznie ponad 160 tysięcy ton. Celem projektu jest przejście pełnej oceny i przyspieszenie powstania kolejnych planów regionalnych.

„Pracując w partnerstwie widzimy rzeczywiste, długoterminowe korzyści dla całego łańcucha dostaw. Zaczynając od małych łodzi przybrzeżnych, które poławiają na tych wodach.”

Dr Tom Pickerell, Dyrektor ds. Technicznych, Seafish

Jednostki poławiające na Morzu Śródziemnym:

Hiszpania
2 760

Francja
1 400

Rybacy poławiający na Morzu Śródziemnym:

Hiszpania
>8 300

Francja
>2 300

„Ocena wstępna pod kątem Standardu MSC była dla nas pierwszym krokiem, by chronić zasoby Morza Śródziemnego dla przyszłych pokoleń.”

Camiel Derichs, Dyrektor MSC na Europie

Łańcuch nie do przerwania

„Wiedza o tym, skąd pochodzi żywność staje się dla konsumentów coraz bardziej istotna. Dlatego jestem niezmiernie podbudowany rezultatami ostatnich badań MSC, pokazującymi, że logo MSC jest uznawane za najwyższy standard nie tylko w zakresie zrównoważonych połowów, ale również identyfikowalności.”

Dr Bryce Beukers-Stewart, naukowiec specjalizujący się w rybołówstwie, University of York, Wielka Brytania

Dwie trzecie konsumentów ryb i owoców morza w ponad 20 krajach deklaruje chęć posiadania pewności, że można prześledzić pochodzenie spożywanych przez nich ryb aż do znanego i zaufanego źródła. Ponad połowa ma wątpliwości, czy konsumowane produkty rybne są faktycznie zgodne z opisem na opakowaniu. W świecie, w którym oczekiwania względem identyfikowalności wzrastają, niebieskie logo MSC daje pewność, że cały proces przebiega prawidłowo.

Jednak, aby logo MSC mogło utrzymać swoją wartość, konsumenci muszą mieć pewność, że pochodzenie ryby na ich talerzu można prześledzić wstecz aż do zrównoważonego rybołówstwa. Właśnie temu służy nasz Certyfikat Łańcucha Dostaw.

Rygorystyczne procedury i dokumentacja towarzyszą produktom z certyfikatem MSC na każdym etapie ich podróży, więc ich pochodzenie można prześledzić i potwierdzić. Firmy posiadające certyfikat Łańcucha Dostaw MSC podlegają niezależnym corocznym audytom. Regularnie przeprowadzamy także wyrywkowe czynności sprawdzające i inne działania monitoringowe (zob. str. 22), by zapewnić, że produkty są tym, za co podają je producenci.

W 2015 roku rozszerzyliśmy nasze działania w zakresie monitorowania łańcucha dostaw. Testowaliśmy narzędzia identyfikowalności online w Europie i Chinach oraz uruchomiliśmy serię akcji śledzenia wstecz produktów i badania łańcucha dostaw w południowo-wschodniej Azji.

Łańcuch Dostaw MSC w liczbach

3 334

posiadaczy certyfikatu
(w porównaniu z 2 870 w roku 2014-2015)

37 121

certyfikowanych lokalizacji
(w porównaniu z 34 500 w roku 2014-2015)

82

kraje, w których działają firmy
z certyfikatem Łańcucha Dostaw MSC

3 334

2 792

2 300

1 613

819

262

138

100

18

Od 2010 r. potrojiła się
liczba posiadaczy
certyfikatów MSC
w łańcuchu dostaw

2000 2002 2004 2006 2008 2010 2012 2014 2016

Zrównoważone podejście w naszym DNA

„Etykieta certyfikatu MSC jest powodem do wielkiej dumy dla dostawców. Rezultaty badań DNA są nie tylko świadectwem ich wysiłków na rzecz udoskonalenia identyfikowalności, ale dowodzą również ich zaangażowania wobec celów MSC jako organizacji.”

Martin Gill, Dyrektor Zarządzający niezależnych audytorów Acoura Marine

Weryfikacja identyfikowalności ryb i owoców morza z certyfikatem MSC na drodze ocean-talerz jest kluczowa. Zrealizowana niedawno na świecie analiza sugeruje, że 30% wszystkich produktów rybnych jest błędnie opisanych lub niewłaściwie oznakowanych* – potrzebny jest zatem stały nadzór. Monitorowanie traktujemy bardzo poważnie. Co dwa lata prowadzimy badania DNA na losowej próbie produktów. Kolor, kształt i faktura ryb i innych gatunków morskich może się znacząco zmienić w trakcie przetwarzania, co uniemożliwia rozpoznanie. Każdy z nich zachowuje jednak unikalny kod genetyczny, który pozwala naukowcom na zidentyfikowanie konkretnego gatunku.

Proces testowania

Rezultaty testów DNA z roku 2015 pokazują, że 99,6% produktów z logo MSC jest właściwie oznakowanych. Stwierdzono tylko jeden przypadek nieprawidłowości: produkt z etykietą soli ze stada południowego z certyfikatem MSC okazał się solą ze stada północnego z tego samego rybołówstwa. Przeanalizowaliśmy tę sprawę i uznajemy, że była to pomyłka pomiędzy dwoma blisko spokrewnionymi gatunkami posiadającymi certyfikat. Mimo to podjęliśmy kroki, by podobny błąd nie miał miejsca w przyszłości.

Nasz program testów DNA z pewnością można udoskonalić. Zamierzamy bardziej skoncentrować się na małżach, badamy zatem możliwości identyfikacji ich geograficznego pochodzenia w pewnych przypadkach, w których istnieje wyższe ryzyko błędnego znakowania.

Ogłaszając światu

Opublikowaniu rezultatów naszego ostatniego badania DNA na 17 kluczowych rynkach towarzyszyła oparta na wielu kanałach światowa kampania. W ramach kampanii porównaliśmy udowodnioną identyfikowalność produktów z logo MSC z tymi, które go nie posiadają.

Jednocześnie partnerzy MSC, począwszy od firmy McDonald's aż do sklepów sprzedających rybę z frytkami w Wielkiej Brytanii, rozgłosili nasze wyniki, a *Huffington Post* sprawił, że kampania miała miliony odśłon, rozpowszechniając na całym świecie nasz komunikat.

* Pardo, Jimenez, Perez-Villarreal (2016)

Rezultaty 2015

256

różnych produktów
z ryb i owoców morza
przetestowanych
z powodzeniem

16

w tylu krajach
testowano produkty
z logo MSC

28
Wielka Brytania

16
Szwecja

5
Finlandia

13
Kanada

8
USA

8
Francja

21
Dania

4
Polska

1
Hiszpania

1
Włochy

4
Belgia

9
Norwegia

120
z
121
właściwie oznakowanych
produktów
w Niemczech

5
Japonia

9
Australia

3
Afryka
Południowa

100% poprawnie oznakowanych

99,6% poprawnie oznakowanych

Rosnący rynek

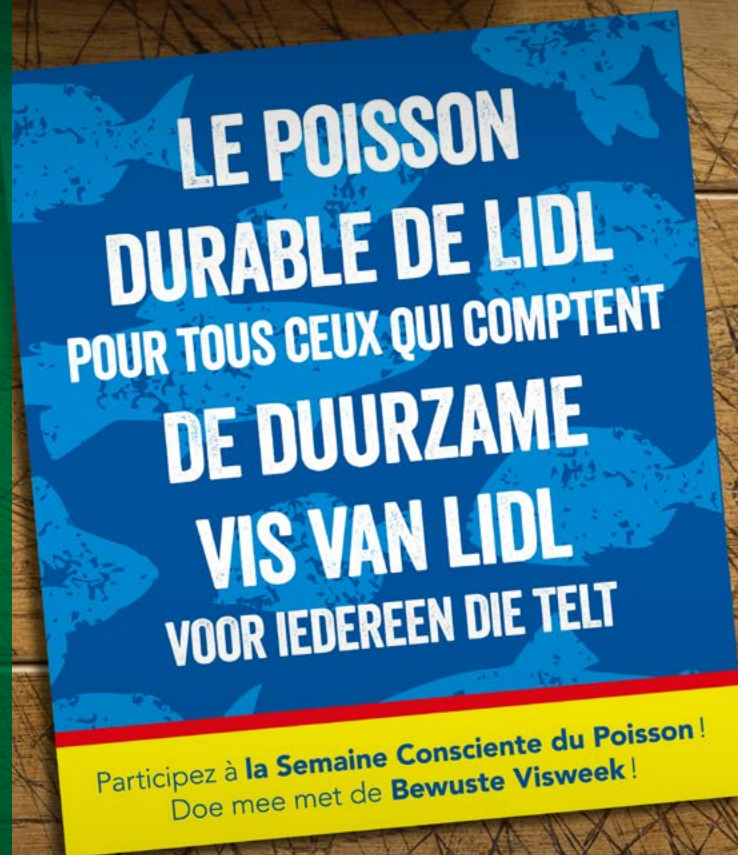
„Lidl nagradza odpowiedzialnie zarządzane rybołówstwa na całym świecie. Zaangażowanie niemieckiego Lidla jest wyjątkowe i ma ogromną wartość dla ochrony bioróżnorodności w naszych morzach.”

Ines Biedermann, Menadżer ds. handlowych MSC na Niemcy, Austrię i Szwajcarię

Sprzedawcy wchodzą do gry

Globalny rynek zrównoważonych ryb i owoców morza stale się powiększa, a wielu wiodących sprzedawców w ostatnim roku podjęło działania, które robią ogromne wrażenie. Od Lidla w Niemczech, który zobowiązał się zwiększyć swoje zaangażowanie w program MSC, do prawdziwej świątecznej „homarowej” gorączki w Wielkiej Brytanii, dzięki certyfikowanemu importowi z Kanady. Dla myślących perspektywnie firm kondycja naszych oceanów staje się pierwszoplanową kwestią.

Istotni globalni partnerzy, tacy jak: IKEA, Carrefour, Migros, Coles czy Aeon, również okazują nam swoje stałe wsparcie. Ich zaangażowanie jest kluczowe w kwestii stymulowania popytu konsumentów na zrównoważone ryby i owoce morza. To stanowi z kolei istotny impuls dla organizacji rybackich, by starać się o uzyskanie certyfikatu MSC.

„Pochodzenie naszych produktów jest dla nas niezwykle ważne. Zrównoważone rybołówstwo odgrywa zasadniczą rolę w naszej polityce zakupowej. Chcemy mieć pewność, że nie tylko dzisiaj, ale i w przyszłości będziemy mogli zaproponować naszym klientom jego szeroki asortyment. Jesteśmy dumni, że obecnie większość naszych produktów posiada logo MSC.”

Jan Bock, Dyrektor ds. Zaopatrzenia Lidl, Niemcy

Lidl na fali

Sprzedaż dyskontowa w ostatnich kilku latach zrewolucjonizowała sektor supermarketów. Dlatego ambitne plany niemieckiego Lidla, żeby wypuścić własną markę ryb i owoców morza w całości pochodzącą ze zrównoważonych połowów, może mieć znaczący wpływ na strategię konkurencji.

Deklaracja Lidl Niemcy miała miejsce tuż przed Świętami Bożego Narodzenia w 2015 roku. Lidl zadeklarował, że od roku 2017 firma zamierza na stałe wprowadzić do sprzedaży świeże i mrożone ryby marki własnej, wyłącznie z logo MSC. Do roku 2018 wszystkie ryby pochodzące z hodowli dostępne w stałej sprzedaży będą organiczne lub opatrzone logo ASC. Również produkty pod marką własną, sprzedawane w ograniczonych ilościach w czasie promocji, stopniowo będą pochodzić wyłącznie ze zrównoważonego rybołówstwa.

Zrównoważony rozwój nie jest dla sieci Lidl nowością. W ciągu ostatnich dziesięciu lat zrównoważone podejście zostało włączone do polityki firmy – już teraz w całej Europie firma oferuje klientom szeroki wybór produktów certyfikowanych. W zeszłym roku na terenie Włoch i Malty zwiększono o 20% dostępność własnej marki z logo MSC, podczas gdy w Danii, Belgii i Holandii Lidl wspierał głośne inicjatywy marketingowe dotyczące zrównoważonego rozwoju. W Wielkiej Brytanii Lidl został nagrodzony tytułem Sprzedawcy Detalicznego MSC w roku 2016 dla firm średniej wielkości za ponad dwukrotne zwiększenie w ciągu roku dostępności ryb i owoców morza pochodzących ze zrównoważonych połowów.

© Andy Atchison / MSC

Sainsbury's

Sainsbury's stale na szczycie w Wielkiej Brytanii

Tymczasem w Wielkiej Brytanii wciąż liderem jest Sainsbury's. Szósty rok z rzędu sprzedaje więcej ryb i owoców morza z logo MSC niż jakiegokolwiek inny brytyjski detalista. Jako że 76% dostępnych w Sainsbury's produktów pochodzących z połowów dziko żyjących ryb posiada certyfikat MSC, kupujący mogą wybierać spośród 200 produktów MSC. Jest to ponad dwukrotnie więcej niż u jakiegokolwiek innego sprzedawcy w Wielkiej Brytanii. Sainsbury's zobowiązało się osiągnąć 100% certyfikowanych produktów do 2020 roku.

Lidl w Wielkiej Brytanii zajmuje trzecie miejsce pod względem sprzedaży produktów z logo MSC, a podobny dyskont Aldi – czwarte. Drugie miejsce zajmuje Waitrose.

„Sainsbury's i Waitrose od dawna zaangażowani są w pozyskiwanie ryb i owoców morza, które uzyskały niezależny certyfikat MSC. Wspaniale jest widzieć, że Lidl i Aldi podążają tą samą drogą.”

Toby Middleton, Dyrektor Programu MSC na Wielką Brytanię i północno-wschodni Atlantyk

Złap ulubiony smakołyk

Homar za 5 funtów – czyli nowa bożonarodzeniowa tradycja kształtuje się w Wielkiej Brytanii.

Lidl jako pierwszy na świecie wprowadził w październiku na półki swoich sklepów homara pod własną marką z certyfikatem MSC za jedyne 4,99 funta. To o cały funt taniej, niż sprzedawany w poprzednim roku homar bez certyfikatu. Konkurencyjny dyskont Aldi rozpoczął promocję w grudniu, zaś Tesco weszło do gry z nieco większymi homarami z tego samego łowiska za 6 funtów.

Temat homara pochodzącego ze zrównoważonych połowów trafił na nagłówki międzynarodowych gazet, pomagając promować logo MSC na całym świecie.

Homarz certyfikatem MSC w Lidlu © Lidl

Kantabryjska współpraca

„Wspieranie kantabryjskich połowów sardeli oznaczało, że możemy poszerzyć naszą ofertę ryb i owoców morza z logo MSC oraz przyczynić się do zapewnienia środków utrzymania i ochrony zasobów ryb – to nasza wspólna wygrana.”

Sandra Hinni, Ekspert ds. Zrównoważonego Rybołówstwa w Migros

Smakosze uwielbiają kantabryjskie anchois. Mała srebrna rybka z Hiszpanii jest wysoko ceniona. Zapewnia także utrzymanie dla około 3 tysięcy rybaków i ponad 60 małych firm. Niestety, stada zmniejszyły się tak bardzo, że w 2005 roku Unia Europejska ustanowiła pięcioletni zakaz połowów sardeli na Morzu Kantabryjskim. Połowy zostały przywrócone w roku 2010. Przywróceniu towarzyszyło wezwanie do poprawy zarządzania rybołówstwem. Zmniejszono też kwoty połowowe.

Migros zobowiązał się do pozyskiwania ryb i owoców morza w 100% ze zrównoważonych połowów do 2020 roku, dlatego poszukiwał certyfikowanych zrównoważonych sardeli. Długoletni partner Migros, szwajcarska grupa S. de Mendieta S.A., i jej hiszpański przetwórcza Sucore SL dostrzegli możliwość certyfikacji.

Wspólnie z MSC włączyli się w rozmowy z rybakami i osiągnęli porozumienie: flota z Kraju Basków (organizacje producenckie OPEGUI i OPESCAYA) i Laredo w Kantabrii zostały pierwszym europejskim rybołówstwem sardeli, które uzyskało certyfikat MSC, a Migros został pierwszym na świecie sprzedawcą oferującym certyfikowane anchois.

Ilość sardeli zwiększa się, a przyszłość kantabryjskiego przemysłu jest stabilna. Migros zaś osiąga swój cel, jakim jest zaopatrywanie sklepów w 100% w ryby i owoce morza ze zrównoważonych źródeł.

„Chcemy, aby nasze połowy sardeli były znane na całym świecie, zarówno ze swojej jakości, jak i ze wspaniałej pracy wykonywanej przez naszych rybaków na rzecz zrównoważonych połowów.”

Miren Garmendia, Sekretarz Federacji Cechów Rybackich z Gipuzkoa

Carrefour wyznacza nowy kurs

„Partnerstwo między FROM Nord i Carrefour jest doskonałym przykładem tego, co stara się promować MSC, a więc łączenie wielu interesariuszy z branży – rybaków i detalistów – na rzecz realizacji wspólnego celu, jakim jest zrównoważone rybołówstwo.”

Edouard Le Bart, Dyrektor Programowy MSC na Francję

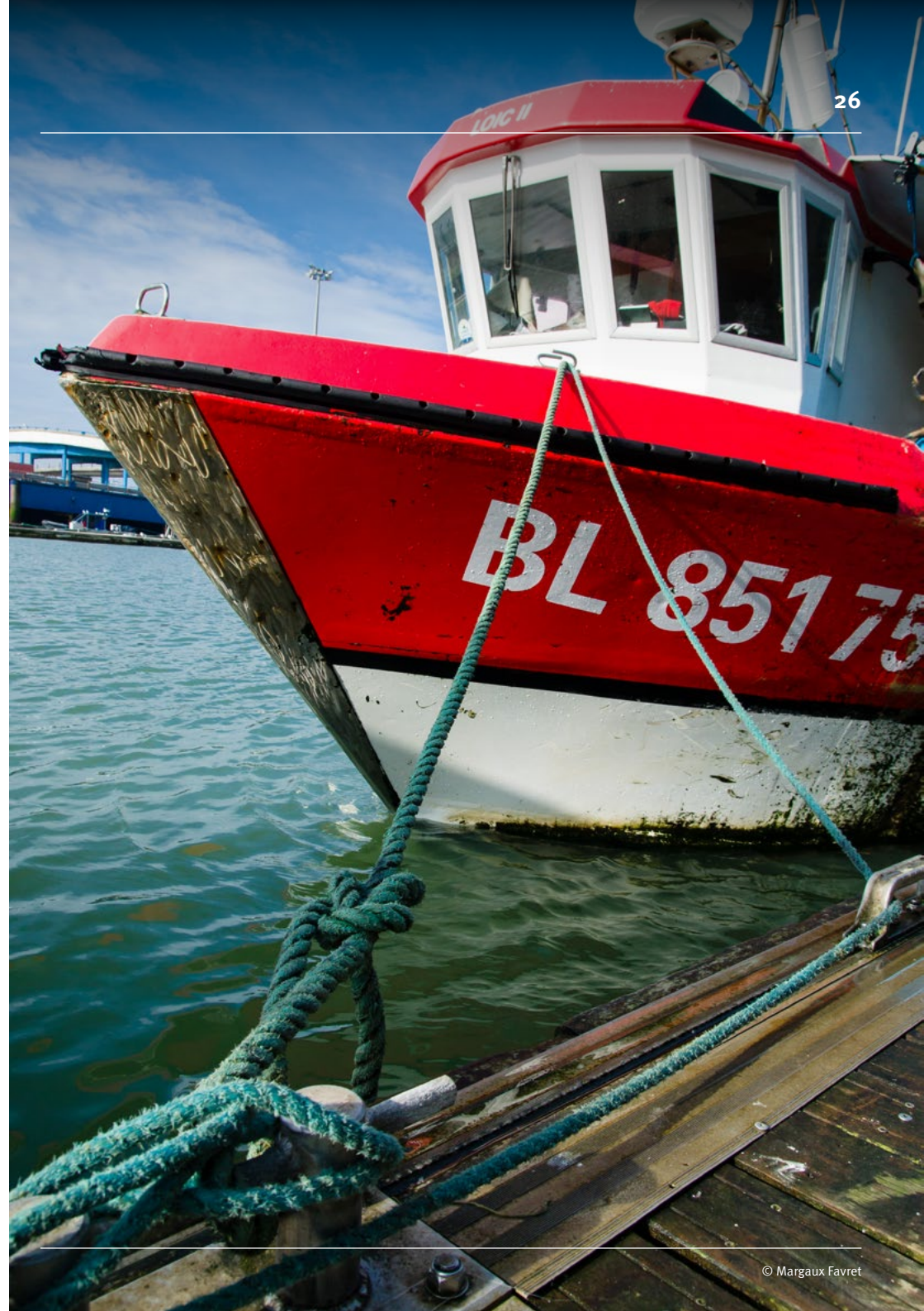
Carrefour podjął fascynującą inicjatywę, dzięki której został pierwszym francuskim detalistą, który zaoferował wsparcie finansowe dla oceny zrównoważonego podejścia. W 2014 roku wsparł organizację producentów FROM Nord w ich staraniach o uzyskanie certyfikatu dla połowów soli we wschodniej części Kanału La Manche i Morzu Północnym. Wysokiej wartości stada są eksploatowane przez 83 jednostki pomiędzy pięcioma portami od Dunkierki aż do Cherbourg.

Przełomowy krok Carrefour odzwierciedla szersze zaangażowanie grupy w ochronę bioróżnorodności i zacieśnienie współpracy firmy z lokalnymi producentami.

W czerwcu 2016 roku Carrefour został pierwszym francuskim detalistą, który w 33 hipermarketach w rejonie Paryża rozszerzył ofertę ryb i owoców morza z logo MSC w dziale ze świeżymi rybami.

Także włoski oddział firmy wykonał istotny krok naprzód, przystępując do współpracy z MSC w celu wsparcia promocji produktów certyfikowanych. Jest to relatywnie nowy rynek dla MSC, ale zainteresowanie certyfikacją rośnie.

Carrefour w pełni wykorzystuje swoją rolę w tym „kręgu pozytywnych zmian”: im bardziej wspiera zrównoważony rozwój, tym bardziej świadomi stają się jego konsumenci. To prowadzi do większego popytu na ryby ze zrównoważonych połowów, co z kolei prowadzi do zwiększenia liczby rybołówstw połowiających w sposób zrównoważony. Detaliści mogą umożliwić konsumentom podejmowanie właściwych wyborów – bardzo dobrze, że Carrefour zaangażowany jest na wszystkich etapach tego procesu.

Ważne zobowiązanie Coles

„Kiedy tak duży sprzedawca jak Coles składa publiczne zobowiązanie, że będzie zaopatrywać się w ryby i owoce morza w sposób odpowiedzialny, kwestia zrównoważonych połowów otwiera zupełnie nowy rozdział. Staje się częścią krajowego programu.”

Gilly Llewellyn, WWF Australia

Coles podejmując pionierskie działania stał się pierwszym dużym supermarketem w Australii, który oferuje zrównoważone ryby i owoce morza w dziale delikatesów. Od krewetek z logo MSC i hodowlanego łososia z logo ASC, aż do konserw rybnych na dziale spożywczym i mrożonych ryb – teraz klienci Coles mogą głosować przy pomocy swoich portfeli, a swoim oddanym głosem nagradzać odpowiedzialnych rybaków.

Osiągnięcie sieci jest zwieńczeniem kilku lat ciężkiej pracy i ścisłej współpracy z firmami w łańcuchu dostaw. Teraz klienci mogą kupować ryby i owoce morza z odpowiedzialnego źródła w całym asortymencie marki Coles (produkty świeże i mrożone oraz konserwy).

Coles przyjął praktyczne i konstruktywne podejście do korzystania z odpowiedzialnych źródeł. Kiedy jest to możliwe, oferuje produkty z logo MSC. Współpracuje również z WWF Australia i jednostką certyfikującą MRAG Azja i Pacyfik, badając zrównoważone podejście w rybołówstwach dopiero znajdujących się na wymagającej drodze do uzyskania certyfikatu MSC.

Taka współpraca z producentami i innymi interesariuszami prowadzi do udoskonaleń i podnosi standardy do poziomu wymaganego do certyfikacji.

100 milionów powodów, by powiedzieć „można to zrobić”

„Nasze zaangażowanie wykracza poza politykę zaopatrzeniową, a jego celem jest nie tylko edukacja, ale zakorzenienie tej perspektywy. Musimy pozycjonować zrównoważone podejście do mórz i oceanów jako »normę« i jedyną opcję działania.”

Graham Dugdale, Dyrektor Wykonawczy ds. Handlowych, John West Australia

Jednym z największych kroków, jakie w tym roku podjęto na rzecz zrównoważonych ryb i owoców morza, była całkowita restrukturyzacja łańcucha dostaw przez firmę John West Australia. Jej celem było wprowadzenie na krajowy rynek największego na świecie wyboru konserw z tuńczykiem z certyfikatem MSC. To ogromne osiągnięcie wymagało czterech lat zaangażowania i współpracy pomiędzy John West Australia, MSC i WWF. Dzisiaj 97% dostaw firmy pochodzi z połowów tuńczyka z certyfikatem MSC z krajów PNA.

To wielka sprawa – tuńczyk jest jednym z pięciu głównych źródeł białka spożywanego w Australii, a John West to jedna z najbardziej popularnych marek w kraju. Działanie John West Australia oznacza, że 43% wszystkich puszek z tuńczykiem ma certyfikat zrównoważonych połowów, a na rynku dostępnych jest ponad 100 milionów puszek z logo MSC. Jest to nie tylko rewolucja dla australijskich konsumentów, ale również impuls do reformy rybołówstwa na całym Oceanie Spokojnym, który pomaga tworzyć bardziej zrównoważoną gospodarkę dla narodów wyspiarskich w regionie.

„Jest to epokowy krok naprzód na australijskim rynku ryb i owoców morza. Krok, który pomoże zachować dobrą kondycję naszych mórz i oceanów. John West Australia dał innym niezwykle przykład.”

Patrick Caleo, Dyrektor MSC Azja i Pacyfik

W centrum uwagi: Azja Pacyficzna i Chiny

1 miliard

ludzi w Azji Pacyficznej
polega na rybach, które
są dla nich podstawowym
źródłem białka
zwierzęcego*

>80%

światowych rybołówstw
oraz farm rybnych
znajduje się w Azji
Pacyficznej (2008)*

11 z 18

krajów, w których prowadzone
jest rybołówstwo połowiącej
rocznie ponad 1 milion ton,
znajduje się w Azji Pacyficznej*

Niewątpliwie ryby ogrywają większą rolę w regionie Azji i Pacyfiku niż gdziekolwiek indziej na świecie. Obszar ten jest dominującym w statystykach dotyczących połowu, konsumpcji i zatrudnienia, a w diecie mieszkańców lokalnych nacji, których kultura liczy kilka tysięcy lat, znajduje się niezwykle szeroka liczba gatunków ryb i owoców morza.

Wiodąca rola Chin nie jest tu zaskoczeniem. Chińskie połowy morskie sięgają niemal 14 milionów ton rocznie, trzykrotnie więcej niż w jakimkolwiek innym kraju. Szacuje się, że do 2025 roku globalny popyt na ryby i owoce morza wzrośnie o kolejne 50 milionów, a do roku 2050 światowa populacja przekroczy 9 miliardów.

Zrównoważone podejście do rybołówstwa jest również kwestią humanitarną, niezwykle ważną w Azji Pacyficznej – bardziej niż gdziekolwiek indziej na świecie.

Optymizm budzi fakt, że kwestia ta została dostrzeżona na rynku, a w ostatnim roku odnotowano kilka bardzo pozytywnych zmian. Azjatycki rynek zrównoważonych ryb i owoców morza zaczyna się rozwijać, czego sygnałem jest wejście na ogromny chiński rynek e-commerce, czy też uruchomienie „Totally Searoll Club” – pierwszej w Japonii restauracji z certyfikatem MSC. W latach 2015-16 powiększyliśmy nasze biura w Chinach i Japonii. Spodziewamy się, że w kolejnym okresie nasz zespół będzie miał jeszcze więcej pracy.

Kiedy w 2015 roku 80 japońskich sklepów Aeon wzięło udział w kampanii promującej „prezent od oceanów przekazywany przyszłym pokoleniom”, sprzedaż zrównoważonych ryb i owoców morza wzrosła do

1357%

Bonanza Alibaby

Alibaba, gigant chińskiego rynku e-commerce, jest największym na świecie sprzedawcą detalicznym. W ostatnim roku współpracowaliśmy z firmą nad promocją zrównoważonych połowów ryb i owoców morza oraz idei stojącej u podstaw naszych działań. Pierwsza akcja promująca ryby i owoce morza ze zrównoważonych połowów miała miejsce w styczniu 2016 roku.

Zwiększa ona widoczność logo MSC na największym ze światowych rynków. Tmall, konsumencka gałąź Alibaby szacuje, że do 2017 roku dziesiątki milionów chińskich konsumentów będzie korzystać wyłącznie z kanałów online podczas zakupów ryb i owoców morza. Specjalny oddział Tmall do sprzedaży produktów z logo MSC jest w fazie rozwoju, a firma nawiązuje współpracę ze zrównoważonymi dostawcami na rynku.

Chiny: rynek online
ryb i owoców morza*

25 mln

klentów w 2015 roku

i sprzedaż wartości
10 miliardów juanów
(1,58 mld \$)

*Tmall

MSC可持续渔场寻鲜之旅

可持续海鲜 从渔场到餐桌全程溯源

喵鲜生携手MSC/美渔坊/狮子岛

活动时间: 2016.1.11 - 2.10

55 mln

klentów w 2017 roku

i sprzedaż wartości
50 miliardów juanów
(7,89 mld \$)

喵鲜生
MIAO Tmall.com

认证的
可持续产品
MSC
www.msc.org.cn

美渔坊

ZONECO 狮子岛

此白框暂代指MSC
短视频窗口位置

© Alibaba

Dyrektor Programu MSC w Chinach, dr An Yan, według badania przeprowadzonego w 2016 roku z udziałem setek menadżerów branży rybnej w Chinach, uzyskała piąte miejsce na liście najbardziej wpływowych osób w chińskim przemyśle rybnym. Pierwsze miejsce zdobył Ivy Wang, główny przedstawiciel Chin w Sieci Biznesowej Kanady Atlantycznej (Atlantic Canada Business Network), za „zaserwowanie kanadyjskiego homara na tak wielu chińskich talerzach” – 97% kanadyjskich homarów posiada certyfikat MSC.

Zrównoważone podejście na talerzu

„Ważne jest, byśmy uczestniczyli w pozyskiwaniu naszych ryb w sposób odpowiedzialny oraz mieli pewność, że robimy wszystko, co możemy, by chronić morza i oceany, które dostarczają nam te żywe zasoby.”

Paul Desbaillets, współwłaściciel Brit & Chips

Branża spożywcza odgrywa rosnącą rolę w pozyskiwaniu i dostarczaniu ryb i owoców morza ze zrównoważonych połowów.

Ostatni rok przyniósł jej dalszy rozwój. W Wielkiej Brytanii Sainsbury's i Waitrose uzyskały certyfikat dla barów prowadzonych w swoich sklepach, powiększając liczbę nowych restauracji serwujących certyfikowane ryby i owoce morza w kraju o kolejne setki lokalizacji. Dołączyły one do 60 sklepów z rybami i frytkami z certyfikatem MSC w Wielkiej Brytanii.

Do tego grona przyłączają się również inne kraje. Włochy i Japonia, obydwie ważne rynki ryb i owoców morza, otworzyły pierwsze restauracje z certyfikatem MSC. Nagrodzona restauracja Brit & Chips z Montrealu została pierwszą kanadyjską restauracją w 2015 roku, a w 2016 roku otwiera swój trzeci lokal.

Również w Kanadzie firma Aramark, zajmująca się usługami gastronomicznymi i obsługą instytucji, uzyskała Certyfikat Łańcucha Dostaw MSC, dzięki czemu może pozyskiwać i serwować ryby i owoce morza ze znakiem MSC na 16 kampusach uniwersytetów i szkół wyższych na terenie całego kraju. Materiały prezentujące nasze logo w punktach sprzedaży będą stymulowały dalszy wzrost świadomości konsumentów. Certyfikacja grupy Aramark otwiera także drzwi dla innych kampusów i przedsiębiorstw zainteresowanych przystąpieniem do rozwijającego się programu. Za południową granicą US Foods zostało pierwszym ogólnokrajowym amerykańskim dystrybutorem żywności, który uzyskał certyfikat w swoich 67 lokalizacjach.

„Jesteśmy dumni, że w naszych kartach dań widnieje logo MSC i że edukujemy naszych konsumentów o tym globalnym problemie.”

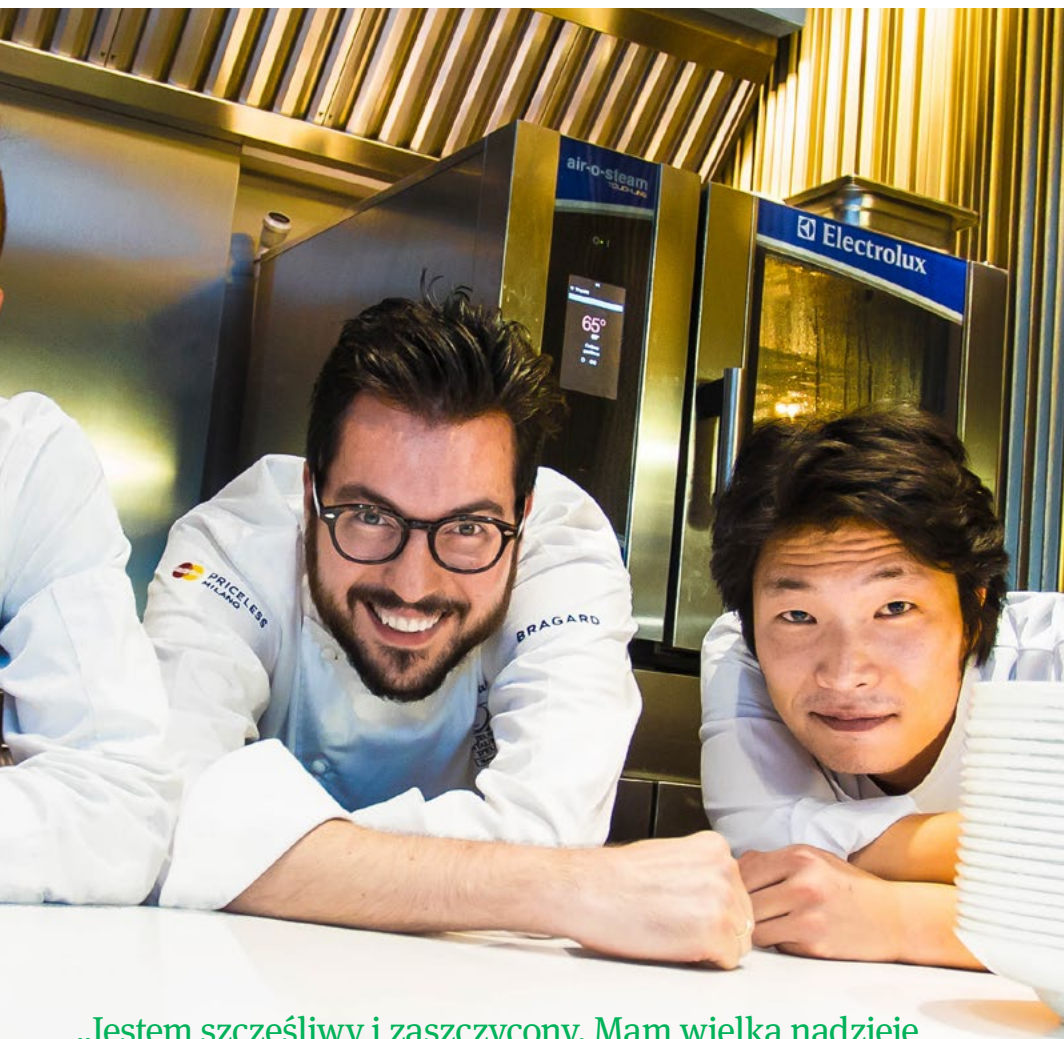
**Scott Barnhart, Starszy Wiceprezes,
Globalny Łańcuch Dostaw
i Zaopatrzenia Aramark**

Aramark przewiduje podanie

13,5 ton

zrównoważonych ryb i owoców morza
na kanadyjskich kampusach w 2016 roku

„Jestem szczęśliwy i zaszczycony. Mam wielką nadzieję stać się przykładem dla wielu innych szefów kuchni. Głęboko wierzę w misję MSC i potrzebę podniesienia świadomości co do zrównoważonych ryb i owoców morza... Każdy z nas powinien odegrać w tym swoją rolę!”

Fabrizio Ferrari (w środku u góry), szef kuchni włoskiej restauracji Al Porticciolo 84, odznaczonej gwiazdką Michelina, która uzyskała certyfikat MSC. Ambasador MSC

„I’m lovin it”

Pięć lat temu europejski McDonald’s zwrócił uwagę opinii publicznej swoim zobowiązaniem, że do przygotowania swojego sztandarowego Filet-o-Fish korzystać będzie wyłącznie z ryb pochodzących z certyfikowanych połowów. Niedługo potem taką samą deklarację złożyły oddziały McDonald’s w USA, Kanadzie i Brazylii. McDonald’s stale podąża zgodnie z planem zrównoważonego rozwoju. W 2016 roku cały oddział hiszpański, łącznie ponad 490 restauracji, został pierwszą krajową siecią oferującą w swoim menu tuńczyka z certyfikatem MSC, pochodzącego z Oceanu Spokojnego.

„Dzięki zobowiązaniu McDonald’s miliony hiszpańskich konsumentów będą mogły delektować się tuńczykiem ze zrównoważonego rybołówstwa i wspierać tysiące rodzin z wysp Pacyfiku, których los w dużej mierze zależy od jego połowów.”

Henk Brus, Dyrektor Zarządzający Pacific

Nowe szczyty w Hiltonie

W listopadzie 2015 roku Hilton Worldwide jako pierwsza światowa sieć hotelarska zaoferował dorsza z certyfikatem MSC na terenie Europy. Czterdzieści jeden placówek Hilton w Wielkiej Brytanii, Holandii i Belgii uzyskało certyfikat łańcucha Dostaw MSC, a kolejne 41 hoteli (będących własnością, zarządzanych lub dzierżawionych przez firmę w tych krajach) jest na dobrej drodze, by uzyskać go do 2017 roku. Jest to kolejny kamień milowy sieci Hilton po tym, gdy w marcu 2015 Hilton Singapur został pierwszym hotelem w Azji z certyfikatem MSC. W kwietniu 2014 roku firma zakazała używania płetw rekina we wszystkich swoich restauracjach oraz punktach z jedzeniem i napojami na całym świecie. Te działania wzmocnią szerszą strategię sieci Hilton, polegającą na korzystaniu z bardziej odpowiedzialnego i pochodzącego ze zrównoważonych źródeł zaopatrzenia.

„Ryby i owoce morza są chętnie wybierane przez naszych gości i jest sprawą zasadniczą, abyśmy uwzględniali zrównoważone praktyki połowowe w naszej strategii zaopatrzeniowej, jeśli w przyszłości chcemy je serwować.”

Maxime Verstraete, Wiceprezes ds. Społecznej Odpowiedzialności Biznesu, Hilton Worldwide

Angażowanie konsumentów

„Wpływanie na zachowania konsumentów oraz budowanie zaufania dla zrównoważonych połowów są kluczowe dla stymulowania popytu na zrównoważone ryby i owoce morza. Tworzymy więc z konsumentami i pomagamy wzmocnić ich w ich decyzjach zakupowych, by mogli dokonywać najlepszych wyborów.”

Sarah Bladen, Dyrektor ds. Globalnej Komunikacji i Marketingu MSC

Polskie Święta Bożego Narodzenia

Gratulujemy MSC Polska Nagrody Złotej Płetwy Reklamy 2016 oraz brązowej statuetki Stevie Award w konkursie International Business Awards 2016, w kategorii „Communications or PR Campaign of the Year – Social Media Focused”.

Złota Płetwa przyznana została w uznaniu dwóch kampanii realizowanych przez MSC Polska. Pierwsza, 8 czerwca z okazji Światowego Dnia Oceanów, zmobilizowała polskie gwiazdy do propagowania zrównoważonego rybołówstwa. Obejmowała sesje zdjęciowe, grafiki na Facebooku oraz kampanię plakatową w warszawskim metrze.

Pod koniec roku MSC Polska wystartowało z akcją „Świąteczny Śledzik ze znakiem MSC”. Przy dziesięciometrowym świątecznym stole warszawiacy mogli poczęstować się chlebem, ogórkami kiszonymi oraz 200 kilogramami śledzia z certyfikatem MSC. Mogli też skorzystać ze specjalnie przygotowanej fotobudki promującej niebieski znak MSC, a także innych specjalnie przygotowanych na tą okoliczność atrakcji. Kampania PR, dzięki której dotarliśmy do ponad 70 dziennikarzy i blogerów, odwoływała się do Bożonarodzeniowej radości i ważnego przesłania – wyboru certyfikowanych ryb i owoców morza. Zyskała ona szeroki oddźwięk w mediach. Za doskonałe wykorzystanie mediów społecznościowych w kampanii została przyznana nagroda Stevie Award.

Belgia startuje z akcją „Think Fish Week”

Zawiązana w Belgii imponująca koalicja sklepów i restauracji, wystartowała we wrześniu 2015 roku z pierwszą w kraju kampanią „Think Fish Week”. Kampania była wspólną inicjatywą MSC, ASC i WWF Belgia. Organizacje zjednoczyły się na rzecz przekonania konsumentów do odpowiedzialnych wyborów zakupowych oraz promowania i zwiększenia widoczności logo MSC i ASC.

Biorąc pod uwagę wzrost o 185% zakupów produktów z certyfikatem ASC od roku 2013 do 2014, jasnym jest, że zrównoważony rozwój w Belgii jest na fali wznoszącej. Dlatego też tak bardzo cieszy nas udział dostawców reprezentujących ponad 60% rynku: Albert Heijn, Aldi, Carrefour, Delhaize, Lidl czy Spar, ale także McDonald's i Quick, dzięki którym nasze przesłanie może dotrzeć do naprawdę szerokiego grona odbiorców.

Siedemnastu sławnych belgijskich szefów kuchni również wzięło udział w kampanii. Ich przepisy na pyszne dania z ryb z certyfikatem MSC udostępnione zostały konsumentom na stronie internetowej.

„Dokonaj właściwego wyboru...
W ten sposób będziemy mogli się
cieszyć rybami jeszcze przez
wiele kolejnych lat.”

Hasło z kampanii „Think Fish Week”

Włoska inicjatywa

Marka Ocean47 z certyfikatem MSC pokazała swoim interesariuszom, że poważnie traktuje zrównoważone połowy ryb i owoców morza, inwestując w kampanię telewizyjną. Kampania opierała się na wielokrotnie powtarzanych reklamach telewizyjnych, całonocnych reklamach w ośmiu kluczowych magazynach konsumenckich, jak również na zmobilizowaniu użytkowników mediów społecznościowych. W efekcie Ocean47 dociera teraz do 15 lokalnych dystrybutorów i spodziewa się dwukrotnego wzrostu obrotów. Radykalnie wzrosła również świadomość konsumentów na temat MSC i Ocean47.

#MiMarSuMar

W marcu 2016 roku połączyliśmy siły z hiszpańskim supermarketem Alcampo w głośnej kampanii pod nazwą #MiMarSuMar (Moje Morze, Ich Morze). Alcampo zobowiązało się do polityki zrównoważonych połowów i od roku 2012 zwiększa swoją ofertę produktów z certyfikatem MSC.

Kampania obejmowała punkty sprzedaży. Działania prowadzono również w mediach społecznościowych. Poczęstunki z ryb i owoców morza serwował słynny kucharz. Ponad 50 tysięcy dzieci wzięło także udział w warsztatach, które zorganizowaliśmy wspólnie z Alcampo.

#MiMarSuMar pokazało prawdziwą ludzką twarz zrównoważonego rybołówstwa, koncentrując się na osobie Daniela Carracedo, poławiającego morskich ryb z organizacji Grupo Regal posiadającej certyfikat MSC. Na bazie doświadczeń Daniela konsumenci mogli dowiedzieć się o zrównoważonym rozwoju oceanów i o tym, w jaki sposób łączy morza z naszymi talerzami.

Wybierz niebieskie logo

„Dziewięć lat temu na światowych rynkach dostępnych było jedynie tysiąc produktów z logo MSC. Dzisiaj liczba produktów z logo przekracza 20 tysięcy. Jest to ważny kamień milowy i uznanie dla ogromnego zaangażowania ze strony rybaków i partnerów handlowych na całym świecie.”

Nicolas Guichoux, Dyrektor MSC ds. Handlu Globalnego

W lutym 2016 roku osiągnęliśmy kamień milowy, kiedy do sprzedaży w Niemczech trafił 20 tysięczny produkt z logo MSC. To właśnie Niemcy są światowym liderem szerokiej gamy certyfikowanych produktów MSC. Oferują ich już ponad 4 tysiące rodzajów.

Ciekawym produktem, który w 100% pochodzi ze zrównoważonych połowów, jest mrożona Paella Las Cuarenta od Netto. Paella produkowana jest z certyfikowanych składników MSC pochodzących z całego świata. Zawiera mintaja z Alaski i Rosji, małże z Danii oraz krewetki z Surinamu. Jest to przykład innowacyjnego produktu opatrzonego logo MSC.

96

krajów, w których sprzedawane są produkty z logo MSC

108

gatunków z logo MSC dostępnych na rynku

Dodatkowa wartość suplementów diety

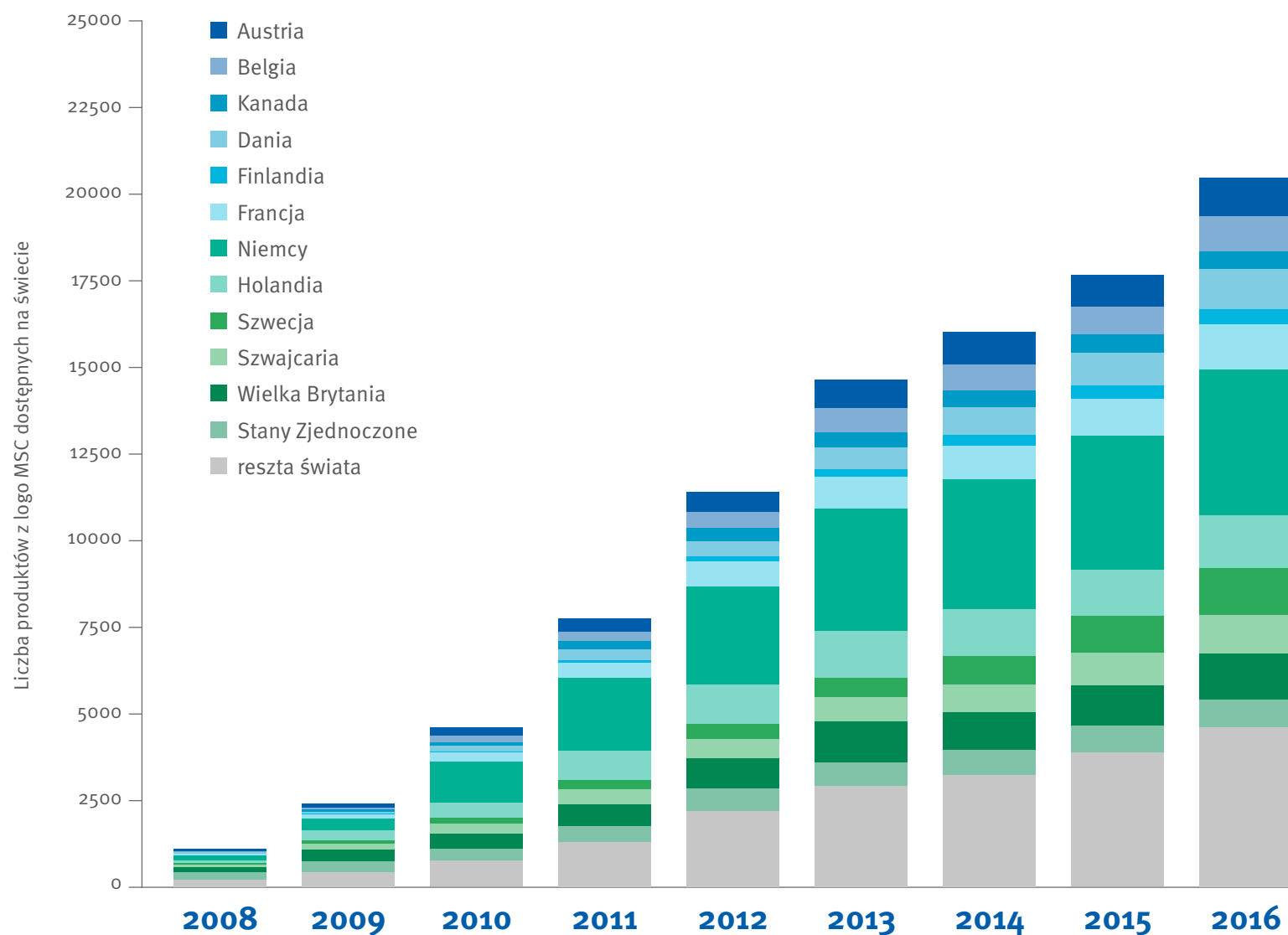
Widzimy rosnący trend w segmencie suplementów z certyfikatem MSC w postaci tłuszczów rybnych bogatych w Omega-3.

Ten rynek stanowi duży obszar wzrostu dla MSC. W ostatnich pięciu latach liczba produktów z tłuszczami rybnymi z logo MSC wzrosła z 16 do ponad 380 – jest

to wzrost wolumenu o 675%, z 16 ton w roku 2010-11 do ponad 124 ton w roku 2015-16.

Najbardziej spektakularny wzrost miał miejsce w USA, gdzie obecnie zarejestrowane jest 85% całkowitego wolumenu suplementów z certyfikatem MSC.

Liczba produktów z logo MSC

20 492*

**produkty w sprzedaży
z niebieskim logo MSC** (wzrost
z 17 200 w dniu 31 marca 2015)

659 399

**ton ryb i owoców morza z logo MSC
kupionych przez konsumentów**
(wzrost z około 620 tysięcy ton
w latach 2014-15)

Okolo

4,6 mld \$**

**wydatków przez konsumentów na ryby
i owoce morza z certyfikatem MSC**

* Liczba produktów zdefiniowanych jako globalna suma produktów dostępnych w poszczególnych krajach (SKU).

** Wartość rynku detalicznego produktów z logo MSC przeznaczonych bezpośrednio dla klienta, skalkulowanych jako suma globalnej średniej 40% marży w stosunku do ceny hurtowej.

Zrozumienie perspektywy klienta

„To badanie pozwoliło lepiej zrozumieć, jak bardzo kategoria ryb i owoców morza pochodzących ze zrównoważonych połowów różni się od innych. W tej kategorii, w której jest relatywnie niewiele marek cieszących się zaufaniem klientów, zapewnienie niezależnej organizacji o tym, że produkt jest zrównoważony i identyfikowalny, może pomóc konsumentom w dokonaniu lepszego wyboru.”

Caroline Holme, Dyrektor GlobeScan

Największa zrealizowana dotąd na świecie analiza postaw wobec konsumpcji ryb i owoców morza wykazała, że w kategorii ryb i owoców morza zrównoważone podejście jest wyżej cenione niż cena lub marka.

W niezależnym badaniu, przeprowadzonym na zlecenie MSC przez GlobeScan, poddano analizie opinie ponad 16 tysięcy konsumentów z 21 krajów. Okazało się, że niemal trzy czwarte (72%) z nich zgodziło się ze stwierdzeniem, że – aby chronić morza i oceany – klienci powinni kupować jedynie zrównoważone ryby i owoce morza. Ponad połowa (54%) powiedziała, że chętnie zapłaci więcej, by to osiągnąć. Wyniki potwierdzają również rolę naszej certyfikacji

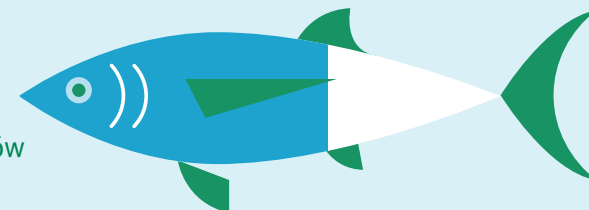
łańcucha Dostaw: ponad dwie trzecie (68%) konsumentów stwierdza bowiem, że potrzebna jest niezależna weryfikacja deklaracji, że produkt jest zrównoważony.

Znajomość logo MSC różni się w zależności od badanego rynku, od 13% w Kanadzie aż do imponujących 71% w Szwajcarii. Samo logo cieszy się uznaniem 86% konsumentów. Ci, którzy je znają, mają do niego zaufanie, a także dobrą opinię na temat wpływu, jaki ma organizacja. Mając to na względzie, w kolejnym roku zwiększymy nasz nacisk na współpracę z partnerami oraz, by podnieść świadomość znaku MSC wśród konsumentów, poszerzymy ich grono.

Wyniki badań konsumenckich:

72%

konsumentów ryb i owoców morza zgadza się z tym, że w celu ochrony mórz i oceanów kupujący powinni konsumować wyłącznie ryby i owoce morza pochodzące ze zrównoważonych źródeł

68%

konsumentów ryb i owoców morza uważa, że ludzie powinni być gotowi na przedstawienie się na bardziej zrównoważone ryby i owoce morza

37%

wszystkich konsumentów deklaruje, że widzieli niebieskie logo MSC

W okresie od stycznia do lutego 2016 roku przebadano łącznie 16 876 konsumentów ryb i owoców morza (czyli osób, które zadeklarowały, że oni lub inna osoba w ich gospodarstwie domowym zakupiła ryby lub owoce morza w okresie ostatnich dwóch miesięcy). Grupa respondentów w danym kraju liczyła minimum 600 osób. Dane były ważone, by uzyskać reprezentatywność dla kraju pod względem: płci, wieku, regionu i poziomu wykształcenia.

Wyniki badań konsumenckich:

68%

badanych powiedziało,
że potrzebne jest, aby marki
i supermarkety w sposób
niezależny dokonywały oceny
swoich zapewnień
o zrównoważonym podejściu

86%

konsumentów, którzy widzieli
logo MSC, zadeklarowało
do niego zaufanie
oraz pozytywną opinię
o wpływie organizacji

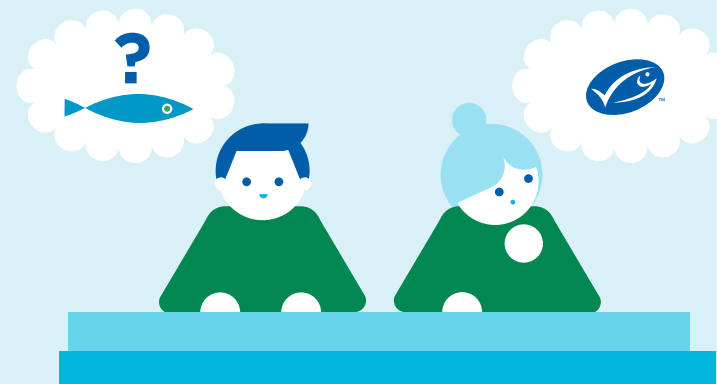
62%

zadeklarowało, że mają
większe zaufanie do marek,
które korzystają ze znaków
ekologicznych i certyfikatów

64%

osób, które widziały
niebieskie logo MSC,
chętnie poleci je
swoim znajomym

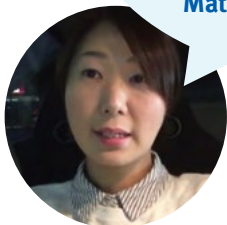

Co mówią nasi konsumenci

Współpracowaliśmy z agencją badania rynku Watch Me Think, prosząc konsumentów w Australii, Niemczech, Japonii, USA i Wielkiej Brytanii, by sfilmowali siebie podczas zakupów ryb i owoców morza lub podczas rozmowy o nich. Oto co mieli do powiedzenia o znaku MSC:

„To byłby prawdziwy problem, gdyby pewnego dnia zabrakło ulubionych ryb mojej rodziny.”

Matsubara, Japonia

„Nie jestem eko-wojownikiem, ale mimo to staram się zapobiegać dalszej degradacji środowiska.”

Jen, Australia

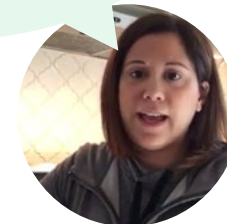
„Zawsze wybieram produkt, który ma niebieskie logo.”

Clare, Australia

„Jest to ogromny komfort widzieć [logo MSC] na produktach rybnych, które kupuję i wiedzieć skąd one pochodzą.”

Jenny, USA

„To dobre dla środowiska, dobre dla produktu, dobre dla ryb...”

Darren, Wielka Brytania

„Czuję się lepiej wiedząc, że ryby będą stale dostępne dla moich dzieci.”

Lin, USA

„Produkt jest popierany przez niezależną organizację, nie opiera się tylko na deklaracji jednej firmy.”

Ulrike, Niemcy

Fundatorzy i darczyńcy

„W firmie Loteria Pocztaowa (ang. Postcode Lottery) wierzymy, że jest ważne, by przyszłe pokolenia mogły się cieszyć obfitością ryb i oceanami tętniącymi życiem. Cieszymy się, że możemy kontynuować nasze wsparcie dla działań MSC dzięki wkładowi 2,5 miliona osób grających w naszej loterii.”

**Margriet Schreuder, Szefowa Działu Działalności Dobroczynnej,
Duńska Loteria Pocztaowa**

Osiągnięcie długofalowych rezultatów wymaga poświęcenia i stałego zaangażowania. Nasi darczyńcy to rozumieją i dzielą naszą wizję. Ich hojne wsparcie umożliwia nam współpracę z wieloma partnerami i interesariuszami na całym świecie. Dzięki temu możemy realizować nasze cele, o których piszemy w Raporcie. Wsparcie ze strony naszych darczyńców jest kluczowe dla możliwości realizowania krytycznych badań naukowych i działań technicznych, wypracowywania standardów, utrzymania w programie dotychczasowych organizacji rybackich oraz przyciągnięcia nowych, jak również do budowania i podtrzymywania wsparcia na rynku.

Stała pomoc ze strony trójki naszych największych darczyńców – Fundacji Davida i Lucile Packard, Duńskiej Loterii Pocztaowej oraz Fundacji Rodziny Walton – jest niezbędna dla kontynuacji misji MSC.

Otrzymujemy również środki na realizację projektów, dzięki którym zachęcamy i wspieramy organizacje rybackie w podejmowaniu działań na rzecz uzyskania certyfikatu MSC. W zeszłym roku fundusze projektowe wspomogły naszą pracę w wielu krajach, w tym: Brazylii, Chinach, Francji, Japonii, Meksyku, Mozambiku i Hiszpanii. Finansowanie to potęguje nasze wysiłki na rzecz zwiększenia zasięgu i wpływu programu MSC na świecie.

Wygrana na loterii

W ostatnim roku mieliśmy przyjemność zostać ponownie wybrani jako beneficjent wsparcia Duńskiej Loterii Pocztaowej. Od 2011 roku MSC otrzymywało z Loterii 500 tysięcy euro rocznie. Po dokonaniu oceny partnerstwa Loteria przedłużyła wsparcie finansowe przyznając nam grant w wysokości 2,5 miliona euro na kolejne 5 lat, począwszy od stycznia 2016 roku.

Nasi darczyńcy

Chcielibyśmy podziękować następującym organizacjom za ich wsparcie:

Fundacje Amerykańskie

Herbert W. Hoover Foundation
National Fish and Wildlife Foundation
David and Lucile Packard Foundation
Remmer Family Foundation
Skoll Foundation
Triad Foundation
Walton Family Foundation

Fundusze powiernicze i fundacje z Wielkiej Brytanii

AG Leventis Foundation
Cecil Pilkington Charitable Trust
Swire Charitable Trust

Inne fundacje europejskie

Adessium Foundation (Holandia)
BalticSea2020 (Szwecja)
Daniel and Nina Carasso Fondation (Francja)
DEG (Niemiecka Korporacja na rzecz Inwestycji i Rozwoju)
Dutch Postcode Lottery
GIZ (Niemieckie Towarzystwo Rozwoju Międzynarodowego)
Oak Foundation (Szwajcaria)

Ustawowe

European Fisheries Fund (Finlandia)

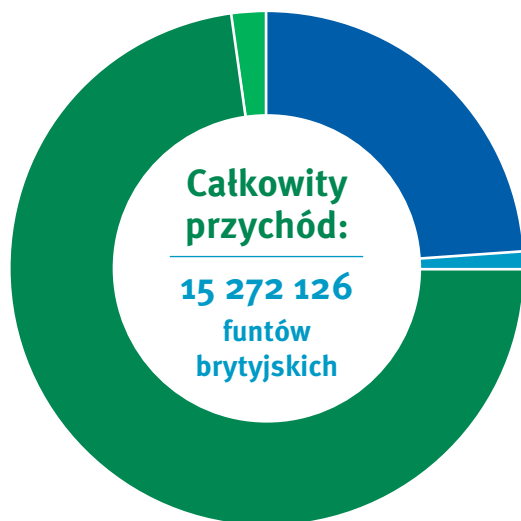
Korporacyjne

Royal Caribbean Cruises Ltd. Ocean Fund
Haikui Seafood (Chiny)

NGO

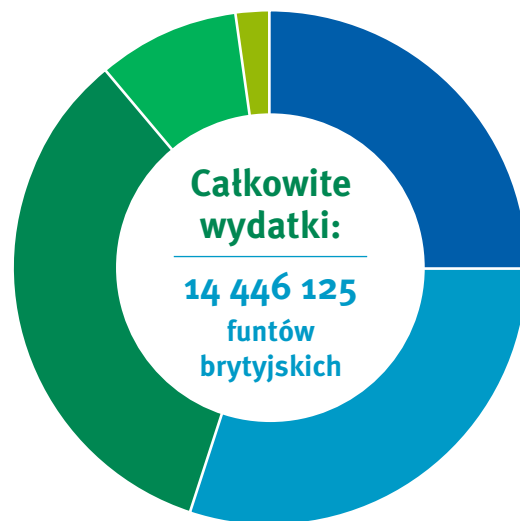
Resources Legacy Fund / Sustainable Fisheries Fund
WWF Szwecja

Nasze finanse 2015-16

Skąd pochodzą pieniądze

- 24% Granty i dotacje
- 1% Pozostała działalność handlowa
- 73% Licencja na logo
- 2% Inwestycje

Jak wydajemy pieniądze

- 25% Badania naukowe i rewizja Standardów
- 30% Działania edukacyjne i zwiększające świadomość konsumentów
- 34% Praca z organizacjami rybackimi i partnerami handlowymi
- 9% Licencja na logo
- 2% Działania fundraisingowe

Pozostałe zyski i straty w okresie roku, nie wskazane w kategorii przychód lub wydatki, osiągnęły stratę w wysokości 78 916 funtów brytyjskich.

Łączne środki na dzień 31 marca 2016: 21 234 196 funtów brytyjskich

W porównaniu ze środkami łącznie w wysokości 20 487 111 funtów brytyjskich na dzień 31 marca 2015.

Raport Rady Nadzorczej na temat skróconego sprawozdania finansowego

Podsumowanie danych finansowych zostało opracowane na podstawie pełnego rocznego raportu przyjętego przez Radę Nadzorczą 26 lipca 2016 roku. Pełny raport z audytu rocznego został wydany 26 lipca 2016 roku i podpisany przez naszych audytorów Crowe Clark Whitehall.

Audytorzy zaświadczaają Członkom Rady Nadzorczej, że – w ich opinii – skrócone sprawozdanie finansowe jest zgodne z pełnym sprawozdaniem finansowym za rok obrotowy zakończony z dniem 31 marca 2016 roku. Skrócone sprawozdanie finansowe może nie zawierać wystarczających danych do uzyskania pełnego zrozumienia kwestii finansowych organizacji charytatywnej. Pełny statutowy raport, sprawozdanie finansowe oraz raport audytorów są dostępne na www.msc.org/about-us/finances lub też w wersji papierowej w Dyrekcji ds. Finansów, Marine Stewardship Council, 1 Snow Hill, London, EC1A 2DH, Wielka Brytania.

w imieniu Rady Nadzorczej:

Werner Kiene, Przewodniczący Rady Nadzorczej MSC
26 lipca 2016

Zarządzanie

„Wysoki poziom wiarygodności i identyfikowalności to jedno z głównych atutów MSC, o utrzymanie których musimy się starać szczególnie.”

Historie niektórych osób z tej licznej grupy, która pracuje tak ciężko, aby ryby i owoce morza były zrównoważone na każdym etapie podróży z morza na talerz, są prawdziwą inspiracją.

Ostatni etap naszej podróży – konsument – jest dla nas niezwykle ważny. W Europie coraz większa liczba osób wybiera ryby i owoce morza z certyfikatem MSC, przyczyniając się do zmian w rybołówstwie na całym świecie. Widzimy, jak podobna fala popytu podnosi się w Stanach Zjednoczonych, częściowo dzięki zaangażowaniu dużych sklepów detalicznych i restauracji, które zwiększają widoczność logo MSC. Także w Azji, szczególnie w miastach, konsumenci stają się coraz bardziej świadomi zrównoważonego podejścia.

Dlatego MSC ma ważną rolę do odegrania. Chcemy budować klimat sprzyjający większemu zrozumieniu tej kwestii, umożliwiając tym samym konsumentom w gospodarkach wschodzących dokonywanie bardziej zrównoważonych wyborów.

Rozumienie oczekiwań i zachowań konsumentów jest zatem niezwykle istotne. Stąd też nasze starania, by mieć na pokładzie ludzi dysponujących wiedzą na ten temat.

Oczywiście nie oznacza to, że pozostałe ogniwa w łańcuchu są mniej ważne. Wszystkie przedsiębiorstwa z Certyfikatem Łańcucha Dostaw MSC mogą być dumne z wysokiego poziomu wiarygodności i identyfikowalności w programie MSC. Są to główne atuty MSC, o których utrzymanie musimy się starać szczególnie. Wsparcie detalistów i konsumentów oraz uczestnictwo partnerów z łańcucha dostaw uzupełnia ogromne zaangażowanie tysięcy rybaków, którzy poławiają ryby i owoce morza w sposób nieczyniący szkód stadom ryb, morskim siedliskom i gatunkom.

Nie wolno nam jednak zapomnieć, że są setki tysięcy innych rybaków i setki milionów konsumentów ryb i owoców morza, którzy mają niewielką wiedzę na temat MSC lub też nie mają jej wcale. Dla wielu ludzi mieszkających

w regionach przybrzeżnych w krajach rozwijających się, ryby są kluczowe z punktu widzenia zapewnienia żywności. Ze względu na wpływ zmian klimatycznych presja ta będzie jeszcze większa. Współpraca z rybołówstwem małoskalowym w krajach rozwijających się jest sprawą zasadniczą. Dlatego na różne sposoby angażujemy się w pomoc rybołówstwom przechodzącym na zrównoważone połowy.

Jestem przekonany, że możemy skutecznie zwiększyć nasz wpływ w tych obszarach. W niemałej części dzięki wielu utalentowanym i oddanym ludziom – którzy dzielą się z nami swoją wiedzą, by wspierać nas w podejmowaniu właściwych decyzji.

W imieniu Zarządu MSC chcę wyrazić nasz podziw i wdzięczność dla wszystkich członków Rady Interesariuszy i Rady Doradztwa Technicznego, którzy tak istotnie przyczyniają się do skutecznego funkcjonowania organizacji. Dziękuję również wszystkim, którzy pracują w MSC – od zarządzających, którzy są tak skutecznymi przywódcami, do wszystkich tych, którzy ciężko pracują na każdym z etapów podróży – od mórz i oceanów aż po nasze talerze.

Werner Kiene,
Przewodniczący Rady Nadzorczej MSC

Rada Nadzorcza MSC 2015-16

Rada Nadzorcza MSC jest organem zarządzającym MSC. Posiłkując się doradztwem ze strony Rady ds. Doradztwa Technicznego oraz Rady Interesariuszy wyznacza ona kierunki strategiczne, monitoruje postęp i upewnia, że MSC realizuje swoje cele.

Dr Werner Kiene – Przewodniczący

Jeff Davis – Przewodniczący MSCI

Dr Chris Zimmermann – Przewodniczący Rady ds. Doradztwa Technicznego

Peter Trott – Współprzewodniczący Rady Interesariuszy

Christine Penney – Współprzewodnicząca Rady Interesariuszy

Monique Barbut

Lynne Hale

Ichiro Nomura

David Mureithi

Eric Barratt

Jean-Jacques Maguire

Paul Uys – od sierpnia 2015

Felix Ratheb – od grudnia 2015

Jim Leape – od grudnia 2015

Dziękujemy członkom Rady, którzy kończą kadencję:

Hervé Gomichon, Judith Batchelar, Leiv Grønnevet, Dr Luis Bourillón, Stephen Groff, Bill Rylance

Witamy naszych nowych członków Rady:

Paul Uys, Felix Ratheb, Jim Leape

Rada Techniczna 2015-16

Rada Techniczna MSC doradza Radzie Nadzorczej w zakresie zagadnień technicznych i kwestii naukowych związanych ze Standardami MSC, w tym rozwojem metodologii certyfikacji, akredytacji i rewizji postępów w Certyfikacji Rybołówstwa MSC.

Dr Christopher Zimmermann

(Niemcy) – Przewodniczący

Dr Keith Sainsbury (Australia)

Dr Tony Smith (Australia)

Adam Swan (Wielka Brytania)

Lucia Mayer Massaroth (Niemcy)

Stephen Parry (Wielka Brytania)

Dr Tim Essington (USA)

Dr Victor Restrepo (USA)

Alex Olsen (Dania)

Dr K Sunil Mohamed (Indie)

Dr Simon Jennings (Wielka Brytania)

Dr Juan Carlos Seijo (Meksyk)

Edith Lam (Australia)

Michèle Stark (Szwajcaria)

Dziękujemy członkom Rady, którzy kończą kadencję:

Dr Amadou Tall (Wybrzeże Kości Słoniowej)

Witamy nowych członków Rady:

Edith Lam oraz Michèle Stark

Rada Interesariuszy MSC 2015-16

Rada Interesariuszy MSC zapewnia Radzie Nadzorczej doradztwo, przewodnictwo i rekomendacje dla działań prowadzonych przez MSC dotyczących planów, perspektyw, lokalizacji i interesów. Członkowie Rady podzieleni są na dwie grupy: interesu publicznego oraz handlową.

Grupa Interesu Publicznego :

Peter Trott – Współprzewodniczący
FishListic

Prof Eyiunmi Falaye – University of
Ibadan, Nigeria

Nancy Gitonga – FishAfrica, Kenia

Dr Martin Hall – Inter-American Tropical
Tuna Commission

Eddie Hegerl – Marine Ecosystem Policy
Advisors P/L, Australia

Dr Patricia Majluf – Oceana, Peru

Dr Dierk Peters – WWF / Unilever

Pan Alfred Schumm – WWF

Dr Yorgos Stratoudakis – IPIMAR,
Portugalia

Dr Abdul Ghofar – University of
Diponegoro, Indonezja

Dr Alasdair Harris – Blue Ventures,
Madagaskar

Meghan Jeans – New England Aquarium,
USA

Rory Crawford – Birdlife International/
RSPB, Wielka Brytania

Dr Patrick McConney – University of West
Indies, Barbados

Prof Yvonne Sadovy – University of Hong
Kong, Hong Kong

Dr Gaku Ishimura – Iwate University,
Japonia

Jennifer Kemmerly – Monterey Bay
Aquarium, USA

Moises Mug – Fish for the Next
Generation/Costa Rican Sport Fishing
Foundation, Costa Rica

Dr Marco Quesada – Conservation
International, Costa Rica

Dr Frédéric le Manach – Bloom
Association, Francja

Grupa Handlowa:

Christine Penney – Współprzewodnicząca
Clearwater Seafoods, Kanada

Christina Burrige – BC Seafood Alliance,
Kanada

Jim Gilmore – At-sea Processors
Association, USA

Dr John Goodlad – Shetland Catch

Annie Jarrett – Pro-Fish Pty Ltd,
Australia i australijska branża rybna

Jens Peter Klausen – J.P. Klausen & Co.
A/S, Dania

Guy Leyland – Western Australia Fishing
Industry Council Inc Mike Mitchell –
Youngs Bluecrest, Wielka Brytania

Simon Rilatt – Espersen

Libby Woodhatch – Seafood Scotland,
Wielka Brytania

Eduardo Gonzalez-Lemmi – San Arawa

Ivan Lopez – Pesquera Ancora SL,
Hiszpania

George Clement – Deepwater Group,
Nowa Zelandia

Stefanie Moreland – Trident Seafoods,
USA

Johann Augustyn – South African Deep
Sea Trawling Industry Association,
Republika Południowej Afryki

Jonathan Jacobsen – Danish Fishermen's
Association, Dania

Dziękujemy członkom Rady, którzy kończą kadencję:

Dr Luis Bourillón, Guillermo Cañete,
Peter Dill, David Graham, Morten Jensen,
Niels Wichmann, Margaret Wittenberg,
John van Amerongen

Witamy naszych nowych członków Rady:

Jennifer Kemmerly, Moises Mug,
Dr Marco Quesada, Dr Frédéric le Manach,
George Clement, Stefanie Moreland,
Johann Augustyn, Jonathan Jacobsen

The Marine Stewardship Council International Board

Marine Stewardship Council International Board czuwa nad licencjonowaniem logo certyfikatu MSC i pobieraniem opłat.

Jeff Davis – Przewodniczący MSCI

Dr Werner Kiene – Przewodniczący Rady Nadzorczej

Rupert Howes – Prezes Zarządu MSC

Dziękujemy ustępującym członkom:

Bill Rylance

Pamięci Richarda Bradley'a

Richard Bradley, członek Rady Technicznej MSC, odszedł od nas listopadzie 2015. Richard przystąpił do Rady w maju 2008 roku i istotnie przyczynił się do rozwoju programu MSC. Jego wiedza na temat certyfikacji, audytu i systemów łańcucha dostaw była niezrównana. Będzie nam go brakowało jako Człowieka i Profesjonalisty.

Podziękowania dla całego Zespołu MSC

Dziękujemy wszystkim naszym pracownikom, którzy nieustrudzenie pracują w 18 biurach na całym świecie, aby wizja MSC stała się rzeczywistością.

Podziel się z przyjaciółmi i współpracownikami

Pomyśl o środowisku, zanim wydrukujesz ten poradnik

Wszystkie dane w tym raporcie ważne są na dzień 31 marca 2016, chyba że zaznaczono inaczej.
Rok sprawozdawczy od 1 kwietnia 2015 roku do 31 marca 2016 roku.

Opracowanie wersji polskiej: Anna Dębicka, Katarzyna Skawińska

Projekt: Forster Communications. Wszystkie zdjęcia są chronione prawem autorskim MSC,
chyba że zaznaczono inaczej.

Numer rejestrowy organizacji pozarządowej: 1066806. Numer rejestrowy firmy: 3322023

Dowiedz się więcej na:

© Marine Stewardship Council 2016
